

โลกกิเลสร้อน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มาฟังเทศน์นะ เทศน์เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมกับโลกอยู่ด้วยกัน ร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นโลก โลกเพราะอะไร เพราะเกิดมาจากพระมารดา สิ่งนี้เกิดมาเป็นเรื่องของร่างกาย ร่างกายทางกายภาพนี่คือเรื่องโลก หัวใจถ้ายังมีกิเลสอยู่ก็เป็นเรื่องโลก เพราะคิดได้แต่เรื่องโลกไง

ธรรมะนี้ ตรรกะ ปรัชญา เข้าไม่ถึง วิชาการอย่างไรก็เข้าไม่ถึง ทั้งๆ ที่เราเรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปรมัตถธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ถ้าเราไปเรียน เพราะเรียนจากกิเลสของเรา เรียนจากโลกใจ โลกคือสมมุติ ความคิดของเรานี้เป็นสมมุติ เพราะเราเชื่อความจริงไม่ได้ ทั้งๆ ที่ธรรมะเป็นความจริง แต่เราเชื่อความจริงในสิ่งนั้น ไม่ได้เลย

เพราะมันมีความลึกลับสงสัย มันมีวิชา “อะ” คือความไม่รู้ “วิชา” คือขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ถ้าเป็นธรรมของเรานะ เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นความรู้ของเรา เป็นธรรมของเรา เป็นวิชาของเรา ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุดแล้ว ร่างกายเราเป็นโลกแต่หัวใจเราเป็นธรรม หัวใจเราเป็นธรรมเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปจนถึงที่สุดจะไม่สงสัยในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ายังไม่มีผู้ที่เป็นพยาน จะไม่ยอมพูดสิ่งต่างๆ ออกมาให้โลกเขาสงสัย เวลาไปเทศน์ว่าการธรรมจักรฯ เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะบรรลุธรรมขึ้นมา “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา บรรลุธรรมตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระโมคคัลลานะมีฤทธิ์มากไปรู้เห็นสิ่งต่างๆ ขึ้นมานี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้เห็นมาทั้งนั้นเลย พระโมคคัลลานะมีฤทธิ์ไปบนสวรรค์ไปบนพรหมไปต่างๆ ไปเห็นมาด้วยตานะ แต่เวลามาถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ทำไมมันเป็นอย่างนั้น คนๆ นี้ทำบุญอะไรถึงได้ไปเกิดเป็นอย่างนั้น คนๆ นี้ทำบาปอย่างไรถึงได้ไปเกิดเป็นอย่างนี้ เห็นมาด้วยกัน แต่ก็ยังลึกลับ นี่คือความรู้ของอัครสาวก แต่ไม่เท่ากับความรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ว่า ต่อไปภายภาคหน้า ภาระเบื้องจะลอยน้ำ น้ำเต้าจะจมน้ำ ผู้ดีเดินตรอก ขี้ครอกเดินถนน เราดูสติความเห็นของพวกเรา ทางกายภาพ สิ่งต่างๆ ของโลกเป็นวัตถุ เพื่ออำนวยความสะดวกกับเรา นี่วิทยาศาสตร์มันเจริญ ขี้ครอกเดินถนนจริงๆ นะ

เพราะอะไร เพราะเดี๋ยวนี้คู่มือ ใครก็ได้สามารถจะมีรถยนต์กลไกได้ทั้งนั้น เขาไปได้หมดนะ ด้วยทางวิทยาศาสตร์ สิ่งต่างๆ ทางความเจริญของวิทยาศาสตร์เขาไปได้ทั้งหมดเลย แล้วคนที่มีคุณธรรมในหัวใจละ ผู้ดีจะเดินในซอยไกล เดินตรอกซอก ซอย เพราะอะไร เพราะหลบหลีกเขา การพัฒนา ก็พัฒนากันจนแบบว่าต้องมีความเจริญ วัดกันแต่ที่วัตถุ แต่ไม่ได้วัดกันที่หัวใจ นี่เรื่องของโลกๆ ขนาดนี้นะ

เวลาพัฒนาการของโลก ๒,๓๐๐ ปีเป็นสังคมเกษตร สังคมโบราณ โลกเข้าสู่สภาวะแบบนั้น ๒,๕๐๐ กว่าปี ในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพิ่งมา ๒๐๐ กว่าปีนี่เท่านั้นนะที่วิทยาศาสตร์เจริญขึ้นมา พอวิทยาศาสตร์เจริญขึ้นมา พัฒนา กัน พัฒนากันจนมีก๊าซเรือนกระจก ก๊าซเรือนกระจกเข้าไปอยู่บนอากาศ สิ่งต่างๆ นี้เกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ เกิดขึ้นมาเพราะเราคิดกันแต่เรื่องโลก เรื่องโลกด้านเดียวไง ธรรมกับโลกอยู่ด้วยกันแต่เรามองเห็นแค่โลก

เราไม่เคยมองเห็นธรรมเลย ว่าอะไรคือธรรม ต้องการความสะดวก ต้องการความสบาย ชีวิตนี้คุณภาพชีวิต คุณภาพชีวิตของใคร ถ้าคุณภาพชีวิตของใคร คุณักบวชเราศีคู่มือ เราเป็นพระกันนะ เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราบวชแล้วเรารู้ดวงควัตร เรานั้นมือเดียว คุณภาพชีวิตใหม่ นี่สัปปายะนะ ปรมัตถธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัปปายะ คือการนั่งหรือการกินแล้วร่างกายมันพอดำรงชีวิตเท่านั้นเอง

เพื่ออะไร เพื่อแสวงหาความจริงใจ แต่เรากินกัน ๓ มื้อ ๑๐ มื้อ แล้วเรากวนาได้ไหมล่ะ เรากวนาประสาอะไรของเรา

คุณภาพชีวิต เขวากันอย่างนั้น พัฒนาขึ้นมาจนโลกร้อน โลกนี้ร้อนนะ เพราะอะไร เพราะก๊าซเรือนกระจกมันขึ้นไปอยู่บนอากาศ แล้วมันจะอยู่อย่างนี้ อย่างน้อยอีก ๒๐๐-๓๐๐ ปี แล้วเวลาทางวิชาการเขาพิสูจน์กันแล้ว เวลาโลกร้อนขึ้นไปมันจะเกิดเชื้อโรค เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ คุณติเดียนี่คุณภาพชีวิตของพวกเรานั้นต่ำไปขนาดไหน เด็กหรือผู้ใหญ่จะเป็นโรครุมิแพ้กัณมหาศาลเลย

โลกเจริญใจ เราเห็นกันโลกเจริญ เจริญจนแก้ไขอะไรไม่ได้ ฝ่ายที่เชื่อถือเห็นแล้ว น่าตกใจนะว่าโลกร้อน โลกร้อนนี้จะเกิดอากาศเปลี่ยนแปลง จะเกิดมลภาวะ จะเกิดทุกๆ สิ่ง แล้วเราก็ต้องดำรงชีวิตอยู่ที่นี่ เราต้องดำรงชีวิตอยู่กับโลกเขา นี่เพราะอะไร เพราะความเห็นของโลกใจ เพราะการพัฒนาของเราขึ้นมา ๒๐๐ ปีเท่านั้นนะ ทำให้อากาศวิปริตได้ขนาดนี้ แต่ ๒,๓๐๐ ปีตั้งแต่สังกมเกษตรมา ตั้งแต่ยุคอุตสาหกรรมใจ

ยุคอุตสาหกรรมย้อนกลับไป ๒๐๐ ปีเท่านั้นเอง ทำให้โลกมีการกระทบกระเทือนกันได้ขนาดนี้ แต่ถ้าเป็นธรรมนะ จี๋ครอกเดินถนน ต้องการความสะดวกสบายเท่านั้น จี๋ครอก ความเห็นของโลก ความสะดวกสบายของร่างกายใจ แต่ไม่คิดถึงศีลธรรม คุณธรรม ไม่ได้คิดถึงความกตัญญูกตเวที คุณติโบราณเกษตรของเรา เวลาถึงหน้าเกษตรขึ้นมาเขาต้องบูชา ดินฟ้าอากาศเคารพบูชาทั้งนั้นเลย ใช้สอยเพราะเขาให้การดำรงชีวิตแก่เรา

แต่ถ้าเป็นเรื่องของโลก สิ่งนี้เขาเกิดมาเป็นธรรมชาติของเขา เรามีหน้าที่ เรามีการวิทยาศาสตร์ เราพิสูจน์ของเราได้ เราพลิกแพลงของเราขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของเรา มันพลิกแพลงผลประโยชน์ของเรา เพื่อเอาแต่ผลประโยชน์อย่างเดียว ไม่คิดถึงสิ่งที่ตอบสนอง การรักษาสีงแวดล้อมไว้เพื่อประโยชน์กับเรา คิดแต่สิ่งที่ว่าต้นทุนและกำไร เท่านั้นเอง สิ่งที่ว่าต้นทุนและกำไรมาเป็นประโยชน์ของเรา แล้วเราจะเอาต้นทุนกำไรเป็นประโยชน์ของเรา

แต่คนที่หัวใจเขาสูงส่งเขาคิดถึงแหล่งน้ำ คิดถึงดิน คิดถึงสิ่งต่างๆ เพื่อประโยชน์กับการดำรงชีวิตการใช้สอย เพื่อความยั่งยืน ความคิดอย่างนั้น คิดแล้วนี้ ถ้าคิดอย่างนี้ไป

สู้กับโลกไม่ได้ คิดอย่างนี้ทำให้เราแข่งขันกับเขาไม่ได้ การแข่งขันต้องเอาต้นทุนต่ำ ต้นทุนต่ำก็มีแต่การทำลายกัน นี่จักรอภิมันเดินบนถนน ผู้ดีเขาเดินตรอกกัน เขาเห็นคุณประโยชน์ เขาใช้ประโยชน์ แค่ความเพียงพอ พอจะดำรงชีวิตเท่านั้น เพราะดำรงชีวิตด้วยอะไรล่ะ เพราะเรามีศาสนาใด ศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่ออะไร

เพราะเรื่องเกิดมาชาติปี ทุกขา ความเกิดนี้ ชาติ การเกิดเป็นความทุกข์อย่างยิ่ง แล้วความทุกข์เกิดขึ้นมา ก็ว่าทุกข์นิยม ไม่ใช่ทุกข์นิยมหรอก สัจนิยม มันเป็นความจริง ใครว่าจะมีความสุข จะคืนรณขนาดไหนมีความสุขนะ ความสุขของเขานี้ความสุขในชีวิตเท่านั้นเอง ความสุขในชีวิตหนึ่งมันต้องตายไป ตายไปก็เกิดใหม่ เกิดใหม่ในสถานะอะไร ถ้าเราทำคุณงามความดีไว้ ความดีจะทำให้เราเกิดในสิ่งที่ดี ถ้าเกิดเราทำสิ่งที่ เป็นบาปอกุศลไว้ มันต้องเกิดตายในธรรมชาติอย่างนั้นแน่นอน หัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา ให้ผลเกิดและการตายอย่างนั้น เพราะเราเชื่อใจ

เพราะเราเชื่อ เรามีศีลธรรม มีคุณธรรมในหัวใจ เราจะไปแข่งขันกับเขาที่แข่งขันด้วยศีลธรรม ด้วยคุณธรรม เราปฏิเสธไม่ได้นะ ปัจจัยเครื่องอาศัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ปฏิเสธโลก ธรรมะนี้ละเอียดอ่อนมาก ละเอียดอ่อนเข้ากันได้กับทุกๆ สิ่ง เข้ากับทุกสิ่งด้วยความมีสติสัมปชัญญะ ใช้สอยด้วยความพอเพียง ใช้สอยด้วยความพอประมาณเท่านั้นเอง ไม่ได้ใช้สอยฟุ่มเฟือย เอามาค้ากำไร เก็งกำไรเกินควรขนาดนั้น สิ่งนี้แล้วเวลาเกิดขึ้นมานะ คนที่เห็นโทษก็พยายามจะรณรงค์ให้เห็นโทษของมัน คนที่ยังไม่เห็นโทษว่าสิ่งนั้นมันเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติมันต้องเป็นสภาวะแบบนี้

โลกนี้เป็นอินไตย ในอินไตย ๔ พุทธวิสัย กรรม ฌาน แล้วก็เรื่องโลก คำว่าอินไตย มันจะต้องมีตลอดไป อินไตย คือ เหนือการคาดหมาย แต่อนิจจังสิ โลกอนิจจังนี้มันต้องแปรสภาพไป ความแปรสภาพเพราะอะไร เพราะพระอริยศรีเมตไตรยจะมาตรัสรู้ออกไปข้างหน้า คุณก๊าซเรือนกระจกนี้ ทางวิทยาศาสตร์เขาบอกมันจะอยู่อย่างนี้ไปอีก ๒๐๐ ปี แล้วเรายังใช้ชีวิตกันอยู่อย่างนี้ มันก็ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจกมีมากขึ้นไป โลกจะวิกฤตไปเรื่อยๆ วิกฤตขึ้นไปจนถึงที่สุดแล้วมันจะเปลี่ยนแปลงของมัน จะต้องเปลี่ยนแปลงของมัน โลกจะต้องเปลี่ยนแปลงของมัน

เราเกิดมาใช้อ่านาจาวิสัยใหม่ เราเกิดมาใช้อ่านาจาวิสัยเพราะอะไร เพราะเราพบ พระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเรื่องหัวใจนะ พุทธศาสนานั่นเรื่องหัวใจ พิธีกรรม ต่างๆ สิ่งที่เกิดขึ้นมาต่างๆ นี่มันเป็นแค่กรอบ แค่เปลือก สิ่งที่เป็นบรรจุกัณฑ์ในคุณธรรม นั้นเท่านั้น สิ่งที่เป็นบรรจุกัณฑ์ เรื่องพิธีกรรม เรื่องต่างๆ แต่สิ่งต่างๆ ความรู้สึกจริงๆ คือ หัวใจ ศาสนาพุทธสอนถึงเรื่องหัวใจ ศาสนาพุทธสอนถึงเรื่องความสุข และความทุกข์ ความสุข คือ สิ่งที่เราทำขึ้นมา จิตมันสงบขึ้นมาได้ มันจะมีความสุขของมัน ความสุขของมันนะ ในการวิปัสสนาของเรา เราแก้ไขของเรา มันจะเกิดปัญญาของเรา การเห็นปัญญาของเราเข้าไปทำลายกิเลสแต่ละชนิดๆ ขึ้นไป มันจะเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก มันจะมีความสุขมาก ความสุขแค่จิตสงบ แค่ทำสมาธิขึ้นมามันก็มีความสุขแล้วความสุขหาได้ที่นี้ไง

ในศาสนาของเราความสุขหาได้ที่นี้ แล้วในเมื่อสังคมาของเราเรียบง่าย สังคมาของชาวพุทธนะใช้สอยพอประมาณ ไม่มีการเรียบง่ายเพราะชีวิตมันก็เป็นอย่างนี้ เราจะใช้สอยขนาดไหน คุณดูคนที่เขาดูแลชีวิตของเขา เขาจะกินอาหาร เขาจะอยู่ของเขาด้วยความพอประมาณเท่านั้น เพื่ออะไร เพื่อให้ร่างกายเขาแข็งแรง เพื่อเขาจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ เรากินเราใช้กันโดยฟุ่มเฟือย มันจะสะสมโรค แล้วในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องใช้ไม่ต้องกินอะไรเลย แค่อากาศมันหายใจก็เป็นโรค

เป็นโรคเพราะอะไร เพราะมนุษย์ทำกันเอง โลกร้อน โลกร้อนมันเกิดมาจากไหน ละ เกิดมาจากกิเลสมันร้อนไง กิเลสในหัวใจนี่ร้อนกว่านะ ความเห็นแก่ตัวเองของมันเอง นี่มันร้อนมาก เวลาเราโกรธขึ้นมา เวลาเรามีความไม่พอใจต่างๆ ขึ้นมา เลือดมันสูบฉีดขึ้นมา ร้อนไหม นี่ความเห็นของโลกก็เหมือนกัน สิ่งในโลกร้อน ร้อนเพราะกิเลสมันร้อนก่อน กิเลสในหัวใจคนมันร้อน มันเห็นแก่ตัว มันต้องการสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่มันเท่านั้น สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ของเราแต่ไม่ยอมรับผิชอบสิ่งใดๆ เลย

โลกมันควรจะเป็นประโยชน์กับคนต่อๆ ไป ถ้าเราใช้สิ่งโดยเราถนอมรักษานะ เวลาใส่หน้ากากเข้าหากันว่าสิ่งนี้เป็นคนมีคุณธรรม คนดีทั้งนั้น แต่เวลาทำธุรกิจของตัวเองขึ้นมามันเอาเปรียบทั้งนั้น ลดต้นทุนทั้งนั้น กิเลสมันร้อนก่อน กิเลสมันบีบบังคับใส่ไฟในหัวใจของผู้กระทำนั้นก่อน แล้วกระทำขึ้นไปแล้วก็ไม่รับผิชอบ ไม่รับผิชอบเพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องของสาธารณะไง สภาพกรรม เราเกิดมามีกรรมร่วมกันนะ

แต่เราเกิดขึ้นมานะ สิ่งที่ดีสิ่งที่เป็นประโยชน์ คุณดี เราเกิดมาจากคนดี ผู้นำที่ดีจะทำให้สังคมนี้ร่มเย็นเป็นสุข แล้วเราอยู่ในสังคมนั้น เราก็มีความร่มเย็นเป็นสุขด้วย แล้วเราเกิดร่วมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาของพระอรหันต์เป็นศาสดา ศาสดาเป็นพระอรหันต์ สิ้นกิเลสแล้ว โลกเราคือโลกของกิเลส กิเลสมันจับเคลื่อน ความอยากความตัณหาความทะยานอยากมันจับเคลื่อน

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกิเลสเลย บิณฑบาตเป็นวัตร ดำรงชีวิตด้วยธรรมและวินัย วางธรรมและวินัยไว้ให้เราก้าวเดิน สิ่งที่เป็นธรรมวินัย นี้เป็นศาสดาของเรา แล้วศาสดาของเรา แล้วเราจะเชื่อไหมล่ะ เชื่อศาสนา ถ้าเราเชื่อศาสนาแล้วชีวิตเราจะไม่รุ่งเรือง เราต้องเชื่อโลก เราต้องเป็นไปกับโลก จะถือศีลก็ว่าเราจะเข้าสังคมสังคมนั้นนั้น สังคมแบบโลกๆ ได้มาก็ได้มาแบบโลก ได้มาชั่วคราว โลก คือ ความชั่วคราว สิ่งที่ได้มาชั่วคราวนี้เป็นเรื่องของโลกๆ

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาละ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใจเราเป็นธรรมขึ้นมา ตั้งแต่โศดาบันขึ้นไป เป็นอฐานะ มันคงที่ มันไม่ชั่วคราวนะ หัวใจเรานี้มันชั่วคราวชั่วคราวในชีวิตนี้ ชีวิตนี้ชั่วคราว เพราะเราเกิดมา เราตายไป นี่มันก็ชั่วคราวขนาดนี้ แต่หัวใจไม่เคยตายใจ หัวใจมันคงที่ของมัน แต่คงที่โดยมีกิเลส พวกเรามีกิเลส กิเลสมันร้อนอย่างนี้ มันไม่ใช่ร้อนเฉพาะภพนี้แหละ เวลามันร้อนอยู่อย่างนี้ มันทำให้เราเกิดเราตาย พอเราไปเกิดใหม่มันก็ได้ภพใหม่ มันก็ร้อนต่อๆ ไป มันร้อนข้ามภพข้ามชาติเลยละ

แต่โลกร้อนนี้มันเป็นเรื่องของวัตถุ เรื่องกายภาพ เรื่องของวัตถุที่มันร้อนขึ้นมา มันทำให้เกิดผลเสียกับการดำรงชีวิตนี้เท่านั้น แต่ถ้าหัวใจมันร้อน กิเลสมันร้อน มันเกิดมันตาย ทำความชั่วไปเกิดตั้งแต่เดรัจฉานลงไปเลย ตั้งแต่เดรัจฉานนรกอเวจีมันต้องไปเกิดแน่นอน สิ่งนี้มีอยู่แล้ว วัฏฏะมีอยู่แล้ว ถ้าวัฏฏะมันมีอยู่อย่างนี้ แล้วไม่พัฒนาใจของเราขึ้นมา เราพัฒนาขึ้นมาจนเราเป็นคน เราพัฒนาขึ้นมาจนจิตใจเรามีความศรัทธา มีความศรัทธา มีความเชื่อในศาสนา เราถึงได้มาทรมานกิเลสไป เรานั่งสมาธิภาวนากันนี้เพื่อทรมานกิเลสนะ

กิเลสมันไม่ต้องการให้ใครมีอำนาจเหนือมันเลย มันต้องการความสะดวกสบายของมัน แล้วมันจะสะดวกสบายได้ไหม มันสะดวกสบายไม่ได้หรอก นอนอยู่เฉยๆ มันก็

เจ็บปวด สิ่งใดที่มันมีสะสมขึ้นมา มันก็เจ็บปวดทั้งนั้น มันอยู่ด้วยตัวมันเองไม่ได้ เราเนี่ยมันเป็นโดยสัญชาตญาณ เราจะต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา เพราะบรรเทาความเจ็บปวด การเคลื่อนไหวของเรานี้มันบรรเทาณะ ถ้าเราอยู่ในอิริยาบถเดี๋ยวนี้เราอยู่ไม่ได้หรอก โดยสัญชาตญาณมันก็ต้องเคลื่อนไหวไป โดยจิตมันเกิดตายไป

เกิดตายโดยอำนาจแรงขับ แรงขับคือกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันขับไปเนี่ย มันเกิดดีหรือเกิดชั่วล่ะ ถ้าเราทำคุณงามบุญกุศลของเรา เราตั้งสติของเรา เรารักษาของเรา สิ่งนี้มันจะเริ่มทำให้หัวใจเรานี้มีหลักมีเกณฑ์ เพราะมันไม่เคยย่อยบยุบสลายนะ มันไม่เคยฉิบหาย มันไม่เคยทำลาย หัวใจนี้มันไม่เคยถูกทำลายเลย มันเกิดมันตายของมันอยู่สภาวะแบบนั้นตลอดไป แล้วเรามาแก้ไข ทำคุณงามความดี ถ้าทำคุณงามความดีขึ้นมา มันช่วยเราขึ้นมา มันเริ่มคัดสรรมานตนาใจ

ถ้าทรมาณตนก็เท่ากับทรมาณกิเลส แต่เราทำกันไม่ได้ เราว่ากิเลสเป็นเราไง สรรพสิ่งเป็นเรา เพราะมันยึด นี่กิเลสมันหลอก ๒ ชั้น ๓ ชั้นนะ ว่านี่กิเลสเป็นเรา เรานี้เป็นเรา เรายึดไปหมดเลยว่าเป็นเรา ทำอะไรไม่ได้เลย แต่ถ้าอำนาจความสะดวกให้กิเลสนะ ให้กิเลสมันชี้หัว อะไรถ้าตอบสนองมัน จะสะเพร่า จะมั่งง่าย จะทำอะไร นี่ชี้ครอกเดินถนน ถนนหนทางเป็นของเรา เราพยายามยึดของเรา ถนน คือ มรรคญาณ มรรคในหัวใจนี้ แล้วให้กิเลสมันครอบงำหมดเลย แล้วมันจะเดินไปได้อย่างไรล่ะ

มันจะเดินไปในทางที่ถูกต้องได้อย่างไร ในเมื่อให้กิเลสเป็นผู้นำ ให้ความเห็นของเราเป็นผู้นำ ให้โลกเป็นผู้นำ เราไม่เชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แหละ ว่าสิ่งนี้เป็นมรรค มันลำเอียงไง มันเข้าข้างไง ดำรงชีวิตถูกต้องแล้ว เราทำคุณงามความดีแล้ว เราเป็นคนดีแล้ว จะต้องไปฟังธรรมทำไม ธรรมอย่างนั้นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าเราฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดียว

รื้อค้นแต่ในพระไตรปิฎกเท่านั้น แต่ไม่ได้รู้เลยว่ามือเราสกปรก หัวใจเราสกปรก เราไปรื้อค้นก็รื้อค้นด้วยความลึกลับสงสัย ถ้าเป็นนิพพานก็นิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล สมาธิ ปัญญา ก็เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราได้อะไรมา เราก็ได้ตัวหนังสือมาไง เราได้เห็นสมบัติของเขามาไง แล้วก็บอกว่าเรามี

คุณธรรม เรามีคุณธรรม ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรม นี่กิเลสมันล้าเอียงไป จี๋ครอกเดินถนน ผู้ดีเขาเดินตามตรอกตามซอกตามซอย คุณดี คุณครูบาอาจารย์ของเราเนี่ย อยู่ในป่าในเขา หลบหลีกไป หลบหลีกไปจากโลก โลกมันเป็นภัย โลกมันร้อน

ถ้าพูดถึงจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็ว่าสิ่งนี้อะเปรียบ พระบวชแล้วไม่ตอบสนอง สังคม ไม่ได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจให้มันเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาได้เลย เศรษฐกิจอย่างนี้ เศรษฐกิจเรื่องของโลกๆ มันเป็นเรื่องอาศัยกันนะ เราทำของเรา คุณดี เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราไปหาใคร เราไปหาหมออะไรไหม เวลาเราเติบโตขึ้นมา ชีวิตของเราแค่ต้องการสิ่งที่เป็นเศรษฐกิจเท่านั้นเองหรือ ชีวิตเราทำไมต้องมีธุรกิจบริการล่ะ ทำไมเราต้องใช้สอย ทำไมเราต้องพักผ่อนล่ะ แล้วพระผู้ที่ผ่อนคลายหัวใจอยู่ สิ่งนี้มีประโยชน์ไหม มันเป็นประโยชน์ไฉน

แต่เวลาจี๋ครอกมันเดินถนน มันจะขมขื่นไฉน ว่าเราเนี่ยเป็นคนพิเศษ กิเลสมันจะพองตัวขึ้นมาไฉน จะครอบงำหัวใจของเราไฉน มันทำให้เราก้าวเดินไปไม่ได้เลย แต่ถ้าเราศรัทธามีความเชื่อ เราศึกษาของเราขึ้นมา มันจะเป็นระบบของเราขึ้นมา แล้วเรามีความเชื่อของเรา นี่เราถึงฟังธรรม แล้วเวลาเป็นธรรม ธรรมที่มันจะเกิดขึ้นมาให้เป็นธรรมของเรา ถ้าเป็นศีลก็ให้เป็นศีลของเรา ศีล! ศีลในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีลเป็นข้อบังคับ

แต่ศีลจริงๆ มันอยู่ที่หัวใจของเรา มันมีเจตนาที่เป็นบุญกุศล มันมีเจตนาไม่เบียดเบียนใคร มันมีเจตนาเป็นสิ่งที่ดีทั้งหมด สิ่งนี้มันเป็นเจตนาที่ดีอะไรไหม ตัวศีลมันอยู่ที่นี้ ถ้าตัวศีลมันอยู่ที่นี้ จิตมันเป็นปกติ ศีล คือ ความปกติของใจ ใจที่เป็นปกติ แต่ใจมันเป็นปกติได้ไหม ใจมันแส่ส่ายตลอด นี่กิเลสมันร้อน กิเลสมันคิดค้น คิดค้นให้ใจนี้มันอยู่โดยปกติเองไม่ได้เลย มันจะคิดค้นไปของมัน แล้วคิดค้นไปในทางอะไร ก็คิดค้นไปตามทางกิเลสไป คิดค้นไปในทางที่มันพอใจ

แล้วเราจะทราบกิเลสหรือกิเลสทราบเราล่ะ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันต้องมีการต่อสู้ มันต้องขัดเกลา ศีลในศีล ถ้าศีล ๒๒๓ เราปฏิบัติกันอยู่แล้วเนี่ย มันยังเอาตัวเองไว้ไม่รอด มันถึงต้องมีธุดงค์วัตร ออกนอนผ่อนอาหาร มันต้องตัดทอนกำลังของ

มัน ถ้าเป็นกิเลส กิเลสมันเดินถนน กิเลสขี่ครอกมันเดินถนน มันมีอำนาจมากกว่า มันบอกทำไม่ได้ ทำอย่างนี้เป็นการทรมาณตน

แต่ถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ทรมาณกิเลส กิเลสไม่ใช่เป็นเรา แต่ถ้ากิเลสเป็นเราจะทำอะไรไม่ได้เลย ขยับไปมันเป็นเราไปหมด ถ้าขยับทุกอย่างเป็นเราไปหมดเลย เราจะทำอะไรไม่ได้เลย ถ้ากิเลสไม่ใช่เรา แม้แต่ที่เป็นเราก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เราแล้วพุดอยู่นี้เป็นใคร แล้วนั่งภาวนาอยู่นี้เป็นใคร ภาวนาอยู่นี้มันเป็นสิ่งที่ว่า มันมีบุญกุศล มันได้เกิดมาเป็นมนุษย์ มันได้อริยทรัพย์นี้มา สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์มันเป็นเรื่องโลกๆ

คุณดูเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ยังเป็นโลกอยู่ เจ้าชายสิทธัตถะยังเป็นโลก ในวันวิสาขบูชา เกิดที่ลุมพินีวัน แล้วเกิดที่โคนต้นโพธิ์นั้น เกิดในธรรม นั้นละธรรมที่เกิดมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาธรรมเกิดขึ้นมา เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาแล้วนี้ ภายนี้เป็นโลก เพราะสิ่งต่างๆ ต้องตายไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว

แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ ๒,๐๐๐ กว่าปี ให้เราก้าวเดินตาม ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา สิ่งที่เป็นศาสดาของเรา นี่ถ้าใจเป็นธรรมขึ้นมา พอใจเป็นธรรมขึ้นมา มันเห็น โลกเป็นธรรมหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญขึ้นมาในใจของครูบาอาจารย์ของเราก่อน

ธรรม คือ ความรู้สึกของใจ ศาสนาพุทธคือศาสนาแห่งความรู้สึก ศาสนาแห่งความสุขความทุกข์ ไม่ใช่ศาสนาที่เป็นวัตถุ ไม่ใช่ศาสนาที่เป็นเรื่องโลกๆ เพราะเรื่องโลก โลกมันก็ร้อน ใจมันก็ร้อน ยิ่งร้อนก็ขับเคลื่อนให้เป็นความร้อนไปตลอดไป แล้วพอจะทำให้มันเย็นขึ้นมาละ ก็เย็นไม่ได้ เย็นไม่ได้เพราะกิเลสมันคั่นร่น แต่ถ้าเป็นธรรมนะเย็นได้ เย็นได้ ถึงโลกจะวิกฤตขนาดไหน คนเราเกิดมามันต้องตายหมดละ สิ่งที่วิกฤตขึ้นมา มันก็ต้องตายใช่ไหม

ถ้ามันวิกฤตขึ้นมาละ มันเป็นสภาวะกรรมขึ้นมา แค่มันเปลี่ยนสถานะเท่านั้นเอง ตายจากปัจจุบันนี้ มันต้องไปเกิดแน่นอน จิตนี้ไม่เคยตาย แต่มันจะตายในทางที่ดี และ

ตายในทางที่บาปอกุศลเท่านั้นเอง แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งใดจะเกิดขึ้นมาก็เกิดขึ้นมาในปัจจุบันนี้เท่านั้น เราต้องย้อนกลับมาแก้ไขเรา นี่ ยิ่งโลกร้อน ยิ่งเกิดวิกฤตขึ้นมาขนาดไหน เราจะต้องกลับมาดูที่ใจของเรา ว่าเราจะไม่ตื่นตื่นไปกับเขา เรามีโอกาสขนาดไหน เรามีเวลาขนาดไหน เราพยายามจะต้องทำผลประโยชน์ของเราขึ้นมา

ชาตินี้เกิดมาแล้วไม่เสียชาติเกิด ชาตินี้เกิดขึ้นมาแล้ว เพราะมันเกิดขึ้นมาแล้ว เราถึงมีโอกาสได้กำหนดพุท กำหนดโธ กำหนดอานาปานสติ เริ่มศึกษาวิจัยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาที่ไหน ศึกษาที่ในหัวใจเรา นี่ ศึกษาสิ่งที่มันไม่เคยบอบสลาย มันจะตกนรกอเวจี มันจะอยู่บนพรหมก็ปี กี่รอบก็แล้วแต่ เป็นหมื่นๆ ปีมันจะวนอยู่ขนาดไหน ใจนี้ไม่เคยตาย

แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ได้พบพระพุทธศาสนา เพราะพระพุทธศาสนามันมีหัวใจ หัวใจสิ่งที่เราจะแก้ไขมัน เพราะกิเลสมันอยู่ที่นี้ โลกร้อนมันเป็นเรื่องของร่างกาย สิ่งของวัตถุ สิ่งเครื่องอาศัยจากภายนอก กิเลสร้อน กิเลสร้อนมันเกิดมาเป็นเรา แล้วกิเลสร้อนนี้ ใครเป็นคนบอกว่ากิเลสมันร้อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ค้นคว้ามาก่อน ว่ากิเลสนี้มันร้อน กิเลสนี้เรื่องของเรา เรื่องของเราเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ปัจจุบันธรรม ความรู้สึกในปัจจุบันนี้สำคัญที่สุด

ถ้าเราพยายามประพฤติปฏิบัติกัน เราจะถนอม จะรักษา กระทบกระเทือนขนาดไหน เรื่องศีลเรื่องธรรม เพราะเราต้องถนอมรักษา ศีลมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าเราไม่ตัด ไม่ฝืนใจ ศีลมันเกิดมาจากเราฝืน สิ่งมันจะทำตามความพอใจของมัน เราก็ไม่ยอมทำไปตามมัน สมาริจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าเราไม่กำหนดพุทโธ เราไม่กำหนดปัญญาอบรมสมาธิ เราไม่กำหนดเข้ามาให้มันเป็นสมาธิขึ้นมา ปัญญามันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้ มันเกิดมาจากไหน ก็เกิดมาจากการตัดแปลงของเรา เกิดขึ้นมาจากกรรมานกิเลสของเรา

เพราะเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราประพฤติปฏิบัติ ตาม ปฏิบัติตามใคร ปฏิบัติตามธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และโดยครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ชี้แนะ คุณิ นักกีฬาเขาต้องมีโค้ชนะ นักมวยเขาต้องมีพี่เลี้ยงนะ เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาโดยกำลังของเราเอง ถ้าโดยไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า ก็มีแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพระพุทธเจ้าเท่านั้น

แต่ถ้าพวกเราเกิดขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้คือ สวาก สวากะ สวากสวากะคือ ผู้ได้ยินได้ฟัง เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ได้ยินได้ฟัง ถ้าได้ยินได้ฟัง เรามีเชาว์ มีปัญญา มีปัญญา มันจะแทงใจนะ ขณะที่เราตริกด้วยปัญญา เราใคร่ครวญของเรา เราลึกลงลึกลงอยู่ แล้วไม่มีคนขึ้นมา ไม่มีคนพินชงให้มันก็จะตริกอยู่อย่างนั้น ปัญหาๆ หนึ่ง แก้เป็นเดือนๆ แก้ไม่จบ ความลึกลงลึกลงของเรา ปมในใจของเรา นี้ เราจะแก้ให้จบขึ้นมาได้อย่างไร

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์เทศนาว่าการนี้ เริ่มต้นนี้ปูพื้นฐานขึ้นไป ตั้งแต่พื้นฐานคือ ศรัทธาความเชื่อ แล้วทำความสงบของใจเข้ามาให้มันเป็นกัลยาณปุถุชน ยกขึ้นเป็นโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป แล้วระหว่างขั้นตอนขึ้นไป วิธีการและการประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันมีเรื่องของกิเลสที่หยาบละเอียด กิเลสที่หยาบละเอียดมันจะหลอกเราตลอดไปนะ

ศาสนาเจริญในกึ่งพุทธกาล คือเจริญอย่างนี้ แล้วเราเกิดมาท่ามกลางกึ่งพุทธศาสนานะ โลกมันจะร้อนอย่างไรให้มันร้อนไป คุณสิ มันจะร้อน มันจะเย็น มันก็เป็นฤดูกาลไข่มุข ฤดูกาลที่มันแปรสภาพ เวลามันร้อนมันจะร้อนมาก เวลาหน้าร้อน คลื่นความร้อนนี้ทำให้คนตายเป็นร้อยๆ เป็นพันๆ เลย แล้วคลื่นความเย็นก็ข่มให้คนตายเหมือนกัน ร้อนก็ทำให้คนตาย เย็นก็ทำให้คนตาย

แต่ถ้ามันร้อนในหัวใจ กิเลสมันร้อนมันทำให้เราทุกข์ ถ้าธรรมมันเย็นขึ้นมา จะทำให้เรามีหลักยืนขึ้นมาในหัวใจ เราจะเห็นโทษนะ ถ้าเห็นโทษความวิกฤตของอากาศ ความวิกฤตของโลก แล้วชีวิตเราวิกฤตใหม่ ให้มันวิกฤตเข้ามาเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ถ้าชีวิตเราวิกฤตขึ้นมา เราจะหายใจไปได้ก็หมีนก็พันครั้ง เราจะกำหนดพุทโธของเรา ขนาดไหน มันจะเป็นประโยชน์ตรงนี้นะ คุณสิ โลกนี้เขานับเงินกัน เอาเงินมากองอยู่ให้นับนะก็สิบล้าน มันนับนับได้ทั้งวันเลย

หายใจเข้าและหายใจออกนี้วันละกี่ครั้งนับไม่ได้ สิ่งที่เป็นประโยชน์นี้มันนับไม่ได้นะ มันนับนะ คุณสิสัมปชัญญะ อานาปานสติกำหนดลมหายใจเข้า และลมหายใจ

ออก มีสติตามตลอดไป กำหนดพุทโธๆ เรานับได้ก็หน แต่ถ้าให้เอาเงินมานับ เอาเงินมาเป็นกองภูเขาเลย แล้วให้ใครนับได้เงินมากได้น้อย มันจะนับได้ทั้งวันเลย นี่สิ่งนี้นับกันได้ แล้วถ้าเกิดว่าเขาประกาศเลิกใช้เงินนี้ เขาสมมุติกันขึ้นมาให้ใช้ประโยชน์ แล้วเขาให้เลิกใช้มันก็ไม่เป็นประโยชน์อะไรขึ้นมาเลย

แต่ถ้าเรากำหนด พุทโธๆ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันเป็นสมบัติของเราละ มันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันติภูมิจิโ ก ความสงบอย่างนี้เงินซื้อไม่ได้ แล้วไม่มีใครทำให้ใครได้ ถ้าความสงบอย่างนี้เกิดขึ้นมาได้ จิตมันสงบขึ้นมาได้ เพราะกิเลสมันสงบตัวลง ที่ว่ากิเลสมันร้อนๆ มันสงบตัวลงให้เราได้สัมผัสกับสมาธิธรรม แล้วเราศึกษาในพระไตรปิฎกนี้ เราไปทำวิจัย ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปรมาัตถธรรม

แล้วเราก็อศึกษากัน สมาธิมันก็เป็นตัวอักษร ชื่อของสมาธิ ชื่อของกิเลส ชื่อของพุทโธๆ อย่าง มันเป็นชื่อหมดเลย แล้วเราก็อไปตีชื่อกัน แล้วเราก็อพยายามสร้างอารมณ์ให้เป็นอย่างนั้น นี่อารมณ์เป็นอย่างนี้ กิเลสมันร้อนแล้วนะ มันยังหลอกให้เราเป็นจิ้งจอกมันอีก ในการประพฤติปฏิบัติที่ประพฤติปฏิบัติโดยจินตนาการ จินตนาการมันเป็นจินตมย ปัญญา มันแก้กิเลสไม่ได้หรอก แต่ถ้าเราจะต้องการสัจจะความจริงของเราขึ้นมา เราจะต้องบังคับมัน บังคับให้เราอยู่ในศีลในธรรม

ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีศีลขึ้นมา ในการทำสมาธินี้มันจะเป็นมิจฉา มันเป็นมนต์ดำ มันทำขึ้นมาแล้วมันทำสมาธิได้ พอทำสมาธิได้ มันก็ไม่ได้ควบคุม แล้วมันไม่เป็นสัมมาสมาธิ มันยกขึ้นวิปัสสนาไม่ได้ ทำสมาธิแล้วก็อยู่กันอย่างนั้น ว่างๆ ว่างๆ โดยที่เราไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรเลย แต่คนที่เขามีอาชีพนะ เขาทำสิ่งที่ป็นไสยศาสตร์ เขาใช้สมาธินี้ไปทำไสยศาสตร์ของเขาเป็นอาชีพของเขา เขาหาเงินหาทองได้ คู่สัตย์ผู้ที่เขาดูโชคชะตา เขาใช้สมาธิของเขา เขาใช้สติของเขา เขาหาเงินหาทองได้ทั้งนั้น หาเงินหาทองด้วย เพราะเราเป็นเหยื่อเขาไง เราไม่เชื่อตัวเอง

ถ้าเราเชื่อตัวเอง ทำไมต้องให้คนมาดูโชคชะตาของเรา โชคชะตาอยู่ในกำมือเราใช้ไหม ชีวิตนี้เป็นของเรา เราเกิดนี้เกิดมาจากไหน เกิดมาจากกรรม เกิดมาจากกรรมนะ แต่ถ้าทางโลกเกิดมาจากพ่อแม่ เกิดมาจากกรรมของมารดา แต่ถ้ากรรมของมารดา จิตนี้ไม่ปฏิสนธิ วิญญาณปฏิสนธิไม่หยั่งลงในครรภ์ของมารดา มันจะเกิดเป็นเราได้อย่างไร

วิญญาณของเราเกิดในครรภ์ของมารดา ด้วยกรรมระหว่างกัน ถึงได้คลอดออกมาเป็น กายภาพ ทั้งๆ ที่มีหัวใจด้วยนะ พุดถึงถ้าหัวใจนี้มันขาดไป แทะตั้งแต่อยู่ในท้อง แล้วเรา ออกมานี้คลอดมาเป็นเรา แล้วเราก็เจริญเติบโตมา

สิ่งที่เจริญเติบโตมา ชีวิตนี้เป็นของใคร เกิดมาจากกรรม แล้วกรรมดีกรรมชั่ว คุณติ กรรมชั่วของเขา เขาก็ทำของเขาไป คุณติ เขาเอาโรคเอาเปรียบกัน แล้วเขาเอาแต่ ผลประโยชน์ของเขา โลกจะเป็นอย่างไร จะปู้ยี้ปู้ย่าโลกเป็นอย่างไร มันก็เรื่องของเขา ขอให้เขาได้เงินขึ้นมา แล้วถึงเวลาจะแก้ไข เป็นเงินของรัฐบาล เงินของสาธารณะต้องเอา มาช่วยเหลือกัน แต่ผลประโยชน์เป็นของเขา นี่ใจเขาเอาเปรียบของเขาอย่างนั้น นี่สิ่งที่ โลกเขาเป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าใจเราเป็นธรรมละ ใจเราเป็นธรรม เราทำอะไรก็แล้วแต่ เราจะทำสิ่งที่ว่ามัน เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์ ถ้าไม่เป็นประโยชน์ไม่ควรทำ ทำไปแล้วมันเกิด โทษไปหมดละ เราสู้ของเราเอง นี่ใจของคนที่มีผู้ที่จะเดินตรอก เราสู้ของเรา ความลับของ เราไม่มีในโลก เราจะดูแลรักษาใจของเรา ถ้าเรารักษาของเราขึ้นไป คุณติ ครูบาอาจารย์ ของเราอยู่ในป่าในเขา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจากในป่าในเขา พอรู้จริงขึ้นมาแล้ว ผู้ที่เดิน ตรอก เพราะหัวใจมันสมควรแก่การงาน

ถ้าหัวใจนั้นสมควรแก่การงาน การกระทำนั้นจะเป็นประโยชน์กับเราก่อนนะ คุณติ ทุกข์ใครเป็นคนทุกข์ ถ้าผลประโยชน์นั้นเป็นของๆ เรา จิตของเราสงบขึ้นมา จิตของเรามี หลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เราจะนุ่มไปได้ ความสุขอันนี้ทำให้เกิดพลังงาน พลังงานอันนี้ ความสุขอันนี้ พร้อมพลังงานนี้ มันจะเป็นประโยชน์ ถ้ามันเป็นสมาธิเฉยๆ พลังงานมันมี แต่มันพลังงานมันไม่เอ่อก็คตารมณั์ ไม่ตั้งมั่น เพราะเกิดความลังเลสงสัย แต่ถ้าเป็นสมาธิ มันเป็นหลักขึ้นมาแล้วนี้ มันจะลังเลสงสัยได้อย่างไร จิตของเราเป็นเอง ของๆ เรา เราทำ ของเรา

คุณติ ชีวิตของเรานี้ต้องไปอาศัยโชคชะตา ให้เขาเป็นคนกำหนดให้ แล้วถ้าเรา ประพฤติปฏิบัตินี้ใครกำหนดให้ กรรมกำหนดให้ละ กรรมดีกรรมชั่ว กรรมดี เป็น สัมมาทิฐิ ความเห็นถูกต้อง แล้วทำมาด้วยความถูกต้อง กรรมชั่วทำเหมือนกัน อยาก

เหมือนกัน ดัชนีความทะยานอยาก อยากรู้อยากเห็นเหมือนกัน แต่ทำไปแล้วนี่ให้กิเลสตัณหามัน
ดิ้งไป กิเลสเป็นเรา สิ่งต่างๆ เป็นเรา ทำสิ่งต่างๆ จะต้องได้ประโยชน์

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเป็นอย่างนั้น ขึ้นตอนอย่างนั้น เป็น
โศคาบัน เป็นสภิกาคา เป็นอนาคา มันเป็นการคาดฝันทั้งนั้นเลย ผู้ใดปฏิบัติธรรมด้วย
การไม่สมควรแก่ธรรม จะไม่เป็นสัจจะความจริง ถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม จิต
มันมีวิวัฒนาการของมันนะ จิตเวลามันไม่มีธรรมอยู่นี้ มันเกิดมันตาย ที่มันไม่บอบสลาย
มันเกิดมันตายนี้เกิดตายก็ภพก็ชาติ มันเกิดตายของมัน เกิดตายโดยสภาวะกรรม

กรรมมันมีอยู่แล้ว แรงขั้มมันมีอยู่แล้ว มันไปสภาวะแบบนั้น แล้วเวลาที่มันละละ
มันทำลายละ เวลาสงบเข้ามา มันสงบเข้ามาได้อย่างไร พื้นฐานที่เกิดขึ้นมาแล้วมันทำ
อย่างไร แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้วางเป็นหลักการไว้ แล้วเราทำ
ได้อย่างนั้นไหม เราทำอย่างนั้นไม่ได้ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอ้างอิง มันอ้างอิงให้
เป็นผลอย่างนั้น ถ้ามีครูบาอาจารย์ จะอ้างอิงขนาดไหนนะ มันต้องให้เป็นประสบการณ์
ของจิตดวงนั้น

ถ้าจิตดวงนั้นมีประสบการณ์อย่างนั้น ทำไปแล้วประพฤติปฏิบัติไปแล้ว มัน
ย้อนกลับมาไง ย้อนกลับมาเป็นผล วิธีการกับเป้าหมาย วิธีการกับผลงานอันนั้น ผลงาน
อันนั้นมันไม่คงที่ ไม่คงที่มันก็หวั่นไหว มันก็สะท้อนไปกับกระแสโลก โลกธรรม ๘
มันเป็นธรรมะเก่าแก่ นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ละพระองค์จะเจอสภาวะ
แบบนี้ ในเมื่อโลกธรรม ๘ ขึ้นมานี้ เวลาสิ่งที่สรรเสริญขึ้นมามันจะมีอะไร มันก็โลก
ธรรม ๘

โลกธรรม ๘ เป็นธรรมะเก่าแก่ เป็นธรรมประจำโลก ไม่ใช่ธรรมของเรา สิ่งที่เป็น
ธรรมประจำโลก คูสิ ฝนตกแดดออก ใครจะบังคับมันได้ โลกธรรม ๘ ก็เรื่องธรรมดา
ของมัน มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ สรรเสริญนินทา สิ่งนี้มันมีอยู่เป็นธรรมดาของโลก
ของเขามีครองกันอยู่แล้ว แล้วถ้าจิตใจเราไม่มีหลักเกณฑ์ เราก็อ่อนไหวไปกับมัน สิ่งนี้
เป็นเรื่องของเขา เรื่องของเรา คือคูรักษาใจของเรา รักษาหลักเกณฑ์อันนี้ให้ได้ จิตของเรา
ถ้ามันสงบขึ้นมา รักษาของเราขึ้นมา แล้วเราใคร่ครวญสิ่งนั้นสิ นี่ไง เวลามันเกิดกระทบ
ขึ้นมา มันจะซึ่งใจมากนะ

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก นี้ เป็นธรรมชาติแท้แล้วผู้ที่ใจคนโลกธรรมนี้ไม่มีใครโดนโลกธรรมเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ขณะที่เผยแผ่อยู่ คูตี เขาจ้างมาค่านะ ในลัทธิต่างๆ เขาจ้างมาค่า เขาจ้างมาทำอะไรต่างๆ เขาทำทุกอย่าง ทุกวิธีการเลย ก็เหมือนกับอำนาจ สิ่งที่มีอำนาจนะ ใครเป็นผู้นำ ใครมีอำนาจ เขาจะโดนแย่งชิง แต่มีอำนาจโดยธรรมนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ต้องการแย่งชิงอำนาจกับใครเลย แต่สิ่งนี้มันเป็นการเผยแผ่ธรรมไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สั่งสอน เทศนาว่าการจนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ๖๑ องค์ เธอจงอย่าไปชื้อนทางกัน โลกนี้ร้อนนัก ต้องการธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เผยแผ่ไป อย่าไปชื้อนทางกัน ต่างองค์ต้องแยกออกไปหมด ให้มันกว้างที่สุด นี่มันเป็นเรื่องของธรรม มันไม่ใช่เรื่องของอำนาจ อำนาจทางโลก อำนาจที่เขาต้องการยอมรับ แต่อำนาจโดยธรรมไม่ต้องการให้ใครยอมรับ

สิ่งที่เราแสดงออกไปนี้ มันเป็นธรรม คูตี ฝนตกแดดออกขึ้นมา ผู้ที่ฉลาดเขาจะใช้สิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์ทั้งหมดเลย ผู้ที่ไม่ฉลาด คูตี น้ำท่วมจนคนตายหมดคนนะ เพราะอะไร เพราะไม่ฉลาด ใช้มันไม่เป็น ถ้าผู้ที่ฉลาดเขาก็เก็บหอมรอมริบไว้ คูตี เวลาหน้าแล้งขึ้นมาเราก็เก็บกักน้ำไว้ น้ำนี้เป็นประโยชน์มาก เพราะอะไร ถ้าเราทำพืชพันธุ์ธัญญาหารของเราขึ้นมา เพราะตลาดมันไม่มี มีแต่ของเราจะได้ราคาดีมากเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเข้าใจสภาวะสัจจะความจริง เราจะต้องรักษาใจของเรา ถ้าเรารักษาใจของเราะ เรื่องของโลกเป็นเรื่องของโลก นิทานกาล เป็นเรื่องของโลกธรรม ๘ แต่หัวใจเราเป็นธรรมใหม่ ถ้าหัวใจเราเป็นธรรม มันจะเก็บสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์ได้หมดเลย มันหวานไหวใหม่ มันเป็นความจริงอย่างเขาว่าใหม่ สิ่งที่เป็นความจริงนะ นี่มันเรื่องภายนอก

เรื่องภายในหัวใจของเรา มันจับแล้ว มันวิเคราะห์วิจัยกัน สุดท้ายแล้วนะไม่มีสิ่งใดๆ เลย เพราะคูตี เวลาเขาพูดผิด เด็กที่มันพูดผิดขึ้นมา แต่เราฟังแล้วเราตีความหมายผิด เราก็มีความรู้สึกของเรา นี่กิเลสมันร้อน เพราะความผิดขึ้นมา ว่าสิ่งนั้นเขาตีจินนิทาน สิ่งนั้นมันกระเทือนใจของเรา เราร้อนไปหมดเลย แต่พอทำความเข้าใจ ปรับความเข้าใจว่าไม่ใช่เป็นอย่างนั้น เขาไม่ตั้งใจพูดอย่างนั้น แต่เขาพูดผิดไป

นี่ธรรมะเกิดแล้ว นั่นคือเรื่องของโลกธรรม ๘ มันจะเย็นทันทีเลย ใจมันเย็นทันทีนะ เราพิจารณาของเราดี ว่าสิ่งนั้นเป็นความถูกต้องใหม่ สิ่งนั้นเป็นความจริงใหม่ สิ่งนั้นสะท้อนใจเราไหม แล้วสิ่งที่มันหลอกเรานั้นมันคืออะไร ก็คืออวิชาใจ คือกิเลสในหัวใจของเราใจ ถ้ากิเลสในหัวใจเรานั้นแสดงตัวอย่างนั้น มันไม่เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าไม่เป็นประโยชน์กับเรา เราจะตามเขาไปทำไม เราต้องอยู่กับเรานะ

ถ้าเราอยู่กับเรานั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่คือการฝึกกรรม การแสวงหา เกิดจากการใช้คุณพินิจของเรานะ ธรรมเกิดจากที่นี่ การประพฤติปฏิบัติเกิดจากเรา การศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก ศึกษาปริยัติแล้วต้องมีปฏิบัติ ในขณะที่ปฏิบัตินี้อุปสรรคมหาศาลเลย แล้วไม่ใช่จากข้างนอก จากข้างในหัวใจนี้

คู่มือเราจะกินอาหาร เราจะฉันอาหารแต่ละมื้อ แต่ละคราว มันเป็นเรื่องที่น่าลำบาก ลำบับนะ ต้องเคี้ยว ต้องกลืน ต้องกินทุกๆ อย่างเลย แล้วทำไมต้องมาเคี้ยว มากินกันอยู่อย่างนี้ สิ่งนี้มันประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วเราใช้สติสัมปชัญญะของเราใคร่ครวญ ในสมณะของเรา ในพระของเรา ทำกตกิจ การขบ การฉันนี้เป็นกิจกรรมอันหนึ่ง เป็นหน้าที่การงานอันหนึ่ง หน้าที่การงานอาบเหงื่อต่างน้ำก็เป็นหน้าที่การงานอันหนึ่ง

แต่เราเห็นว่าหน้าที่การงานนี้เป็นภาระลำบากลำบน แต่ขณะที่ขบฉันนี้เราคิดว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งไม่ใช่หน้าที่การงาน หน้าที่การงานหมดเลย เพราะร่างกายมันต้องทำงานของมัน แต่ทำไมเราชอบละ สิ่งที่เราชอบมันเกิดขึ้นมาเพราะอะไรละ เพราะสิ่งนี้มีรส มีชาติ มีรสชาติของใคร ลิ้นนี้กระทบ ตานี้สัมผัส ทุกอย่างสัมผัสหมดเลยเพราะสิ่งต่างๆ ที่เราเห็นขึ้นมา แล้วกิเลสมันก็กินก่อน ต้องการอย่างนี้ ต้องการอย่างนั้น ต้องการความพอใจอย่างนั้น ที่ไหนมีอะไรเอร็ดอร่อยก็ต้องไปกินที่นั่นก่อน นี่กิเลสมันร้อน

ถ้าธรรมละ สิ่งที่จะดำรงชีวิต แค่ดำรงชีวิต มีสิ่งใดที่ใช้เฉพาะสิ่งนั้น เพราะเวลาเราพูดถึงเข้าไปในป่าในเขา ข้าวเปล่าเท่านั้น สมัยที่ธุดงค์กันอยู่ ข้าวเปล่านะ แต่เดี๋ยวนี้มันแทบจะไม่มีเลย เพราะประเพณีวัฒนธรรมไป ใสบัตรแล้วมันก็ต้องมีอาหารตามมามีด้วย สิ่งที่มีอาหารตามมามันก็ได้ขบได้ฉัน ได้ขบได้ฉันนี้มันก็ขึ้นอยู่กับอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล แต่ละองค์ที่ได้สร้างบุญกุศลมานะ ถ้าสร้างบุญกุศลมา มันจะมีสภาวะแบบนั้น

ถ้าขาดแคลนก็คือแล้วแต่อำนาจวาสนาของแต่ละองค์ เพราะอะไร เพราะเวลา
 ชุติงก็ไป เราไม่รู้เวลาเขาหอรอก เราไปเช้ากว่า เราไปสายกว่า เราไปผิดช่องทาง มันจะ
 ไม่ได้อย่างใจหมาย แต่ถ้าอยู่กับพื้นที่ มันได้ดังใจหมาย นี่เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันเกิด
 ขึ้นมา มันอยู่ที่อำนาจวาสนาใด อยู่ที่การกระทำของเราใด นี่คือการขบการันัน นี่คือ ภัต
 กิจ นี่คือกิจกรรม นี่คือหน้าที่การงาน การเคลื่อนไหวของชีวิตนี้มันเป็นหน้าที่การงาน
 หมดเลย

แล้วในสมอที่คิดอยู่นี้ สมอที่ใช้ปัญญาอยู่นี้ สมออย่างนี้เป็นสุดมยปัญญา
 เพราะปัญญาอย่างนี้เป็นการศึกษา ศึกษาจากพระไตรปิฎก แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติ
 เข้าไป ถ้าจิตมันสงบเข้าไปนะ เวลาสังขารมันเกิด สังขารถ้ามีสมาธิรองรับมันจะเป็น
 ปัญญาละ มันจะใคร่ครวญของมัน เป็นจินตนาการมันแยกแยะไปไง มันจะละเอียดเข้า
 ไปเรื่อยๆ ละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ จนถึงที่สุดไม่ใช่สมอ สิ่งที่สมอคิดนี้มันเป็นสติดิ มันมี
 อคติอนาคต มันเป็นปัจจุบันไม่ได้

เพราะขณะที่มันคิด คูสิ ชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียด สาย
 การบังคับบัญชาใจ ตั้งแต่จิต แล้วมันถึงออกมา ออกมาจากชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่าง
 ละเอียดขึ้นมา นี่ชั้นของกามราคะ แล้วเราออกไปชั้นของกายกับจิต แล้วออกไปถึงชั้น
 ของกายชั้นของตัวตน นี่สายบังคับบัญชามันออกไปอย่างนั้น มันออกมา แล้วเวลาเรา
 ย้อนกลับด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยมรรคญาณ แล้วเรา
 วิปัสสนากลับเข้าไป ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมา เริ่มต้นมันก็เป็นสุดมยปัญญาก่อน แล้วเราใช้
 ปัญญาขึ้นไป มันก็เป็นปัญญาที่ตัวตนของเราที่เรายึดมันตัวตนของเรา

ถ้าเราใช้ตัวตนของเรา เราจิตสงบเข้าไปแล้ว มันถึงเห็นเป็นปัญญาขึ้นมา มันเกิด
 จากใจนะ เพราะสิ่งที่ยึด ไม่ใช่เราตั้งใจยึด มันเป็นกิเลสยึด เป็นอุปาทานยึด โดย
 สัญชาตญาณของมนุษย์ทุกคนจะบอกว่า ร่างกายเราเกิดมาคือเรา แม้แต่ทางโลก คูสิ ว่า
 โลกเขาร้อน เกิดมาแล้วยังมีสิทธิกฎหมายนะ กฎหมายรองรับสิ่งต่างๆ นี่เรามีสิทธิข้าง
 นอก ไปยึดสมบัติใจ สมบัติต้องขึ้นทะเบียนนะ ต้องมีทะเบียนรองรับ ทุกอย่างต้องมี
 ทะเบียนหมดเลย แล้วเวลาย้อนกลับเข้ามา ทะเบียนนั้นมีเพราะใคร เป็นของใคร เป็นของ
 นาย ก นาย ข แล้วนาย ก นาย ข อยู่ที่ไหน นาย ก นาย ข ก็สมมุติ พอเปลี่ยนชื่อ ทะเบียน
 ก็ต้องเปลี่ยนหมดเลย

สิ่งต่างๆ เวลาถ้ามีตัวตนแล้วมันยึดไปข้างนอก ถ้าย้อนกลับเข้ามาสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องปัจจัยเครื่องอาศัยจากภายนอก แล้วเรื่องตัวตนของเราละ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา มันก็ย้อนกลับเข้ามาที่เรานี้ แล้วถ้ามันสงบขึ้นมาแล้วมันย้อนไป ย้อนออกนะ เห็นวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แล้วมันเริ่มใช้ปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นมรรค ปัญญาอย่างโลกๆ เขาที่ว่าใช้ในการดำรงชีวิตอย่างนั้น นั่นเป็นมรรคของเขา นั่นเป็นมรรคของคฤหัสถ์ มรรคของปुरुชน มรรคของกัลยาณปुरुชน โสคาปัตติมรรค มันเห็นระหว่างกายกับจิต ระหว่างจิตเห็นอาการของจิต สิ่งนี้เวลาวิปัสสนาไป มันจะละเอียดเข้าไปจนถึงที่สุดแล้ว มันจะเป็นปัญญาเกิดจากจิต ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากสมอง ถ้าปัญญาเกิดจากสมองมันฆ่ากิเลสไม่ได้ ปัญญาเกิดจากสมองคือ การศึกษา คือการทำวิจัย การทำวิจัยอย่างนี้ มันเป็นอดีตอนาคต มันไม่เป็นปัจจุบัน ขณะที่ใช้ปัญญาบ่อยเข้าไปเรื่อย จนจิตมันเป็นปัจจุบัน มันเกิดเดี๋ยวนั้น นี่ไงปัจจุบันธรรม มันเกิดเดี๋ยวนั้น มันขาดเดี๋ยวนั้น มันรู้กันเดี๋ยวนั้น จิตเดี๋ยวนั้น

แต่ขณะที่เราใช้สมองนี้มันมีระยะห่าง คิดแล้ว ความคิดนี้มันออกจากใจ มันมีช่องว่างมันมีเวณวรรคอยู่ แล้วมันเข้าไม่ถึงใจ ถ้าเข้าไม่ถึงใจ มันก็เป็นจินตมยปัญญา แต่มันต้องมีการฝึกฝน แต่ถ้ามันเกิดจินตมยปัญญา เราพิจารณาสีต่างๆ อะไรก็แล้วแต่พิจารณาไปแล้วมันปล่อยได้ การปล่อยอย่างนี้เป็นการฝึกฝน เพราะอะไร เพราะมันปล่อยเพราะโดยความสมควรใจ ก็ใช้ปัญญาอยู่ คุณิ เรากินอาหาร บางมืออร่อย บางมือก็ไม่อร่อย บางมือก็พอใจ บางมือก็ไม่พอใจ

การวิปัสสนาก็เหมือนกัน ถ้าเราใช้ปัญญานี้บางที่มันสมควรเข้ามามันก็ปล่อยได้ การปล่อยอย่างนี้ มันยังมีช่องว่างอยู่ ถ้ามันยังมีช่องว่างมันยังไม่ใช่มรรคสามัคคี มันไม่ได้เกิดจากจิต เวลามันเกิดจากจิต มันปล่อยบ่อยครั้งเข้า มันฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า การฝึกฝน ต้องหมั่นคราด หมั่นไถ ถ้ามันปล่อยแล้วปล่อยเล่า ปล่อยแล้วปล่อยเล่า การปล่อยหนหนึ่ง มันเป็นตังคปหานหนหนึ่ง คือเราเห็นช่องทางไง คุณิเขาทำธุรกิจกัน ถ้าเขาเห็นช่องทาง แล้วทุกอย่างสมควรขึ้นมาละ แล้วเขาทำธุรกิจของเขา ก็จะประสบความสำเร็จของเขา

เรานี้ก็ทำเหมือนเขาเลย แต่ตลาดไม่ใช่ของเรา เราเข้าตลาดไม่ได้ เรามีทุกอย่างพร้อมเลย แต่เราเข้าตลาดไม่ได้ เราทำธุรกิจก็ไม่ได้เหมือนเขา นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาที่มัน

เกิดแต่ละรอบมันก็ไม่เหมือนกัน ขณะที่ทำรอบนี้มันปล่อยวางอันนี้ ทำซ้ำอีกไม่ได้แล้ว เพราะกิเลสมันร้อน กิเลสมันรู้ทัน กิเลสมันค้ำหน้าหมดเลย เพราะครั้งที่แล้วพอวิปัสสนาไปอย่างนี้ แล้วมันปล่อย พอปล่อยกิเลสก็โดนสะเทือนมันละ เพราะเวลามันปล่อยนี้เรา จะมีความสุขมาก พอกิเลสมันเพลิงพล้ำ มันก็หาทางต่อต้าน หาทางที่จะดำรงสถานะ ของกิเลสในหัวใจของเรา

เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกนะ ที่เกิดที่ตายกันนี้ อวิชชาคือพญามาร แล้วลูกหลานมัน ไอ้แค่นี้มันถือมัน ไอ้แค่ความเห็นผิดนี่มันเป็นอุปาทาน ความเป็นอุปาทานนี่มันยังยึดของมันอยู่เลย แล้วปัญญามันไล่ต้อนเข้าไป นี่ปัญญาญาณ จากที่ว่า กิเลสมันร้อนๆ มันสงบตัวลง ให้เราได้โอกาสได้ทำงาน การได้ทำงานคือใช้ปัญญา ความสงบของใจนี้มันจะสงบมากนะ เวลาจิตสงบแต่ละขั้นตอนขึ้นมา มันจะมีความสุขของมัน

แล้วถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ เราศึกษาในพระไตรปิฎกว่า นิพพานคือการปล่อยวาง นิพพานคือความว่าง พอจิตมันสงบเข้ามา มันก็ว่านี่เป็นนิพพาน ถ้าไม่เป็นธรรมมัน ก็เป็นการอ้างอิง แต่ถ้าจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา มันก็คิดว่าเป็นนิพพาน แต่ถ้ามีครูบา อาจารย์คอยชี้แนะ ความสงบอย่างนั้นมันสงบแบบหินทับหญ้าไว้ เพราะมันยังไม่ใช้ปัญญา แต่ขณะการใช้ปัญญา มันใช้มันแยกแยะ ปัญญามันเกิดอย่างไร ปัญญามันเกิดจากจิตเห็น ใจ จิตเห็นอุคคหนิมิต แล้วมันแบ่งแยก มันทำลายกันเป็นวิภาคะ มันแยกส่วนขยายส่วน

การแยกส่วนขยายส่วนเหมือนกับการทำอาหารเลย จากอาหารที่เราเก็บวัตถุดิบ ขึ้นมานี้ เราใส่ไปในเตา ในหม้อ แล้วมันเดือดมันสุกขึ้นมา ขณะที่มันจะสุกขึ้นมา จากอาหารดิบๆ มันเป็นอาหารสุกขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่ว่าเรากินแล้ว มันเป็นคุณค่าทางร่างกาย ขณะที่เราวิปัสสนาก็เหมือนกัน สิ่งวิปัสสนาแยกได้บ่อยครั้งเข้า จากวิภาคะ ให้แยกส่วน ขยายส่วน พอแยกส่วนขยายส่วน มันมีความสมดุลมันก็ปล่อย ปล่อยนี้เป็นตังคะ เป็นตังคะ มันจะว่างขนาดไหนก็แล้วแต่ มันว่างมาก แล้วถ้ากิเลสมันละเอียดยังขึ้นมามันก็ หลอกว่าสิ่งนี้เป็นไป แล้วเราก็เชื่อมั่น พอเชื่อมั่นเราไม่ได้ตรวจสอบ ไม่ได้ตรวจสอบนี่ จิตเสื่อม

ขณะที่ออกมาแล้วมันเห็นกระทบสิ่งต่างๆ ที่ตรงกับความพอใจของตัว ตรงกับ กิเลส มันจะเกิดอารมณ์ความรู้สึก มันจะออกไปยึดสิ่งนั้น นี่คือทางออกของกิเลสใจ

ถ้ายึดบีบ เวลากิเลสออกไปมันก็พุ่งออกไปตามช่องทางนี้เลย พุ่งออกไปยึดมันถือมันต่าง ๆ แล้วมันก็เชื่อมไปหมดเลย เชื่อมเพราะอะไร นี่ไง นี่เป็นอจินไตย สิ่งที่มีมันมีอยู่เป็นอจินไตย ใจนี้เป็นอจินไตย เพราะมันต้องอยู่อย่างนั้นตลอดไป แต่มันเป็นอนิจจัง คือสิ่งที่เราสร้างขึ้นมา มันยังไม่เป็นความจริงขึ้นมา ไม่เป็นความจริงขึ้นมา มันก็เสื่อมสภาพ เสื่อมสภาพมันก็ต้องต่อสู้อยู่

ในการประพฤติปฏิบัตินะ จิตเสื่อมนี้ต้องแก้ไขด้วยการทุกข์ยากมาก ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเรายังไม่ได้ผล หรือเราทำอะไรที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เราก็ว่าเรายังไม่เคยได้เจอสิ่งใดๆ เลย แต่ขณะที่จิตมันขึ้นมาเป็นสมาธิมันเชื่อมไปเราก็เสียใจ ถ้ายังวิปัสสนาเป็นปัญญาขึ้นมาเนี่ย เวลามันเชื่อมไปยิ่งเสียใจขึ้นไปใหญ่ เสียใจเพราะอะไร เสียใจเพราะรู้ว่ามันเชื่อมแล้วไง เชื่อมแล้ว เพราะว่ามันไม่มีสิ่งใดเหลือไว้ในหัวใจเลย แต่ถ้ามันยังไม่เชื่อม เราก็หลงไปว่าสิ่งนี้เป็นธรรม นี่กิเลสมันร้อน ร้อนอย่างนี้ร้อนทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน

ไอ้มาเกิดนี่เกิดก็เพราะว่าที่มันหลอกเราขึ้นมาเกิด มันปิดตาเรา ถึงมาเกิดมาตายอยู่อย่างนี้ แล้วประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นไป มันก็มาปิดตาอีก ให้เราเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม นี่กิเลสมันร้อน ถ้าธรรมะมันเย็นล่ะ หน้าที่ของเราต้องหมั่นคราด หมั่นไถ คือเราต้องหมั่นตรวจสอบใจ จิตสงบขนาดไหน วิปัสสนาขนาดไหน มันจะปล่อยวางขนาดไหน ถ้าไม่มีเหตุมีผล เหตุผลของมัน ขณะที่ความเป็นไปนี้ ขณะ คุณี เวลาเรายึดความคิดเป็นเรา

แล้วเวลามันขาด ชั้น ๕ ไม่ใช่ชั้น ๕ เราไม่ใช่ชั้น ๕ ความคิดนี้ไม่ใช่เรานะ ความคิดนี้มันเป็นสัญชาตญาณเฉยๆ แต่เกิดขึ้นมาเพราะว่ามันมีสังโยชน์ มันมีความยึดมันถือมัน เวลามันคิดก็หมายความว่าเราคิดไง ถ้าเราคิดขึ้นมา แล้วถ้าเกิดไม่เป็นปัญญา เป็นเราคิดใหม่ ถ้ามันเกิดเป็นปัญญาขึ้นมา จิตสงบขึ้นมาไม่มีเรา ถ้ามีเราจิตสงบไม่ได้ ถ้าจิตสงบไม่เป็นเราเข้ามาเนี่ย แล้วปัญญามันเกิดขึ้นมา ในเมื่อไม่มีเรามันจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง ไม่มีเรา มันมีสัมมาสมาธิ

ถ้าสัมมาสมาธิ เวลามันย้อนออกไป ให้มันใช้ปัญญาขึ้นมา ปัญญามันจะใคร่ครวญ ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นั่นคือวิปัสสนา ถ้าไม่เห็นกาย เห็น

เวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นั้นใช้ปัญญาอย่างนั้นก็เป็นครรกะ มันเป็นการตริกเท่านั้นเอง ตริกอย่างนั้นมันตริกขึ้นมาเพื่อฝึกฝน แต่ถ้ายังไม่ฝึกฝน ต้องรำพึงขึ้นมา ให้มันเห็นขึ้นมา รำพึงขึ้นมา ให้มันจับต้องได้ จับต้องเหมือนกับว่าผู้พิพากษา ถ้าไม่มีจำเลยมาว่าความ ตัดสินคดี เราจะไปตัดสินลับหลังเขา แล้วมันจะได้ประโยชน์อะไร มันต้องจับผู้เป็น จำเลยขึ้นมาให้ได้

มันต้องจับกิเลสที่มันอยู่ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม กิเลสมันเอาสิ่งนี้ออก หาเหยื่อนะ สิ่งที่เป็นเหยื่อ คุณติ ระหว่างกาย ระหว่างเพศตรงข้ามที่กระทบกัน ถ้าเราไม่เป็นเพศหญิง เพศชาย มันจะมีความรู้สึกอะไรขึ้นมา มันไม่มีความรู้สึก เพราะใจมันไม่ยึด มันถ้อมมันเง แต่ถ้ามองใจยึดมันถ้อมมัน เวลาเพศตรงข้ามขึ้นมา นี่เพราะอะไร เพราะกิเลส มันพอใจ นี่กิเลสมันหาเหยื่อตรงนี้ กิเลสมันหาเหยื่อระหว่างที่ว่ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม กิเลสมันอยู่ที่นี้

ถ้ากิเลสมันอยู่ที่นี้ จิตมันสงบขึ้นมา มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เวทนาเป็นเราใหม่ จิตเป็นเราใหม่ ธรรมารมณ์นี้ความคิดความรู้สึกที่กระทบกระเทือน เป็นเราใหม่ ถ้าเป็นเราทำไมไม่อยู่กับเราตลอดไป เวลามันมีผลกับเรา เวลาคิดขึ้นมา เวลาเราหลงผิดขึ้นไป มันเหยียบย่ำหัวใจเรานี้ทุกข์ยากมาก ความเข้าใจผิดของเราว่า เขาว่า อย่างนั้น ทั้งๆ ที่เขาว่าหรือเขาไม่ว่ามันก็เป็นเรื่องของเขา แล้วกิเลสมันพอง มันมีอำนาจ เหนือเราขึ้นมา มันทุกข์ใหม่ละ มันทุกข์แล้วทำไมเราไม่ใคร่ครวญ ถ้าเราไม่ใคร่ครวญ ถ้าเราจับสิ่งนี้ได้ เราแยกแยะออกไป

นี่แยกแยะอย่างนี้ การใคร่ครวญอย่างนี้ คือการใคร่ครวญจำเลย เพราะจำเลยมัน อยู่ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในขณะที่ทำอันใดอันหนึ่ง อันเดียว! แล้วทำให้ชำนาญ แยกแยะบ่อยครั้งเข้า อย่าชะล่าใจ อย่าว่าเคยทำแล้ว ฉันเคยทำแล้ว ฉัน เคยเห็นผลแล้ว นั่นกิเลสอั้งหมดนะ อาหารที่เราตักใส่ปาก คำเดียวแล้วอืมนี้ เราอั้งว่า อืม แล้วมันอืมจริงไหม ถ้าเรากินอาหารคำแรกไม่อืม เราต้องกินคำที่ ๒ ที่ ๓ ไปเรื่อย จนกว่าเราจะอืมนะ

แต่ที่เรากินคำสองคำ แล้วเราอั้งว่าเราอืม แต่กระเพาะมันไม่ว่ามันอืมด้วยหรือ การที่ว่าการแยก การแยะ การใคร่ครวญ สิ่งนี้เพื่อการันตีความเสื่อมของจิตใจ ถ้าจิตมันมี

กำลังของมันอยู่ มันมีต้นทุน คือสมาธิของมันอยู่ แล้วมันแยกแยะไปเรื่อย ถ้ามันใช้งานบ่อยๆ ครั้งเข้า ถ้าเราใช้บ่อยครั้งเข้า ทุนมันจะร่อยหรอลง ถ้าทุนร่อยหรอลง เราต้องเพิ่มทุนขึ้นมา ถ้าจิตมันมีหลักมีเกณฑ์มันมีกำลังขึ้นมา มันแยกแยะ มันพิจารณาไป มันจะเป็นตามที่เราเห็น เราต้องการ มันเป็นไปได้ เพราะทุนเรามีนี้เราจะทำอะไรก็ได้คล่องตัว

แต่ถ้าทุนเราน้อย เราทำอะไร เราทำด้วยความตึงตัว ถ้ายังฝืนทำอยู่ไป ถ้าทุนเรายังร่อยหรอไปนะ เราจะทำอะไรมีแต่ความล้มเหลวเลย จิตก็เหมือนกัน ถ้ามันวิปัสสนาไปแล้วมันไม่ได้ผล คือมันไม่ได้ปล่อย มันไม่ได้ผลดังที่เราต้องการ ต้องกลับมาที่พุทโธกลับมาที่พุทโธตลอดนะ กลับมาเพิ่มทุน กลับมาทำให้ทุนมันขึ้นมาพอกับการทำกิจกรรมนั้น โดยปัญญาอบรมสมาธิ ใช้สมาธิน้อย ใช้สมาธิพอสมควร เพราะมันใช้ปัญญานำ

คนที่ใช้ปัญญา คนที่บริหารด้วยความคล่องตัว เขามีความชำนาญของเขา ทุนของเขาไม่ต้องใช้มากแบบคนที่ใช้สมาธิอบรมปัญญา ใช้สมาธิอบรมปัญญามันต้องใช้ทุนเป็นตัวนำ ถ้าใช้ทุนเป็นตัวนำนี้เราต้องมีทุนพอสมควร เราถึงจะบริหารจัดการได้คล่องตัว ถึงสมาธิอบรมปัญญา ต้องกลับมาที่พุทโธบ่อยครั้ง ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ก็กลับมาที่ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วก้าวเดินต่อไป ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วถ้าปัญญาออกไปนี่เป็นปัญญาการฆ่ากิเลส เป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิคือตั้งฐานขึ้นมาเป็นตัวทุน

แต่เวลาเป็นปัญญาอบรมสมาธิแล้ว มันมีกำลังแล้ว เราออกไปใคร่ครวญในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม อันนั้นเป็นวิปัสสนา วิปัสสนาคือการใช้ปัญญาเป็นมรรคขึ้นมาซ้อนเข้าไป ทำลายกันไป แยกแยะกันไป แยกแยะกันไป ถ้ามันปล่อยขึ้นมาเป็นผลของเรา จะสุขนะ เวลามันปล่อยแต่ละหน แต่ละครั้งนะ เพราะสมาธินี้ทำแสนทุกข์แสนยาก แสนทุกข์แสนยากนะสำหรับผู้ที่ก้าวเดินใหม่ แต่ผู้ที่ชำนาญแล้ว สมาธิกำหนดได้เลย ถ้าเรากำหนดสมาธิไม่ได้เข้มแข็ง สมาธิไม่เป็นเอกัคคตารมณ์ ทุนเราไม่มั่นคง เราจะทำกิจการโดยล้มลุกคลุกคลาน

ถ้าทุนเรามั่นคง ทุนเรามีพอนี้กิจการของเรา เราทำอะไรด้วยความอ่อนใจ ถ้าอ่อนใจมันมาจากไหน มันมาจากความชำนาญนะ ถ้าทุนของเราดี คุณดี เราเป็นลูกค้ำที่ดีของ

ธนาคาร เขาจะวิ่งมาหาเราเลย เขาจะให้เราตลอด จะเอาเท่าไรก็ได้ ถ้าเราเป็นลูกค้า
ชั้นหนึ่งชั้นดี เพราะเราไม่เคยทำให้เขาเสียหายเลย ถ้าเรากำหนดพุทธโธ เราตั้งสติ นี่ลูกค้า
ชั้นดีนะ ลูกค้าชั้นดีเพราะมันตั้งสติอยู่ตลอดเวลา เราจะรักษาอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย
รักษาของเรา มีสติสัมปชัญญะตลอด

สิ่งนี้มันจะทำให้เรารักษาทุนของเราให้มันคง แล้วเป็นลูกค้าที่ดีนี้สมาธิเราจะ
มันคง ถ้าสมาธิมันคง แล้วย้อนไปวิปัสสนา ย้อนไปทำงาน มันจะสะดวกสบาย มันจะทำ
ได้คล่องตัว แต่ถ้าเราไม่มีทุนเลย เราก็ต้องล้มลูกคลุกคลานของเราไป แต่ในการประพฤติ
ปฏิบัติมีอำนาจวาสนาทุกคนนะ อย่าเอาอำนาจวาสนามาแข่งขันกัน ไม่มีใครไม่มีโอกาส
วาสนาเพราะอะไร เพราะเรามีพุทธโธ เรามีผู้รู้ณะ เรามีหัวใจอยู่ ผู้ใดอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เราทำจิตสงบเราเข้ามานี้เท่ากับเราได้อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วถ้าเกิดปัญญาเราขึ้นมา นี่สภาวะธรรมมันเกิด ถ้าสภาวะธรรมมันเกิด เรา
ใคร่ครวญด้วยปัญญานะ ถ้าสภาวะธรรมที่จิตสงบแล้วมันผูกขึ้นมา อันนั้นเป็นธรรมเกิด
ธรรมเกิดกับปัญญาเกิดต่างกัน ธรรมเกิดนี้มันขึ้นมา ผูกด้วยอำนาจวาสนา ตอบมาเป็น
บาลีก็มี ผูกขึ้นมาเป็นภาษาไทยก็มี เหมือนกับเรานั่งด้วยมีความลังเลสงสัยอยู่ แล้วจะมี
ธรรมตอบออกมา ในความลังเลสงสัยของเรา ตอบออกมาชัดเจนมากเลย ตอบสนองกับ
ความรู้สึกอันนี้ อันนี้เป็นธรรมเกิด

แต่ถ้าเป็นปัญญาเกิดนะ ปัญญาเกิดคือภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดเป็นอริยสัง
อริยสังเท่านั้นที่จะเข้าไปใคร่ครวญ แยกแยะความเห็นผิด กิเลสมันร้อน ถ้ามันได้ใช้
ปัญญา ใช้ปัญญาเข้าไปใคร่ครวญ นำอวมตธรรม มันจะเข้าไปชำระ มันจะรุ่มเย็นลง โลก
จะร้อนขนาดไหน กิเลสจะร้อนขนาดไหน ชีวิตนี้จะร้อนขนาดไหน ปัญญาที่มันเข้าไป
เคลียร์ออกหมด แล้วถ้าเคลียร์ออกหมดนะ ถึงที่สุด ชีวิตนี้จะพ้นไปจากกิเลส

โลกเป็นอย่างนั้น มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องของกรรม มันเป็นเรื่องของ
อำนาจวาสนา อำนาจวาสนาของคนนะ คุณิ คุณคนที่เกิดในแต่ละภูมิภาค ภูมิภาคอากาศ
ต่างกัน อาหารก็ต่างกัน แล้วในมงคล ๓๘ ประการ เกิดในประเทศอันสมควร คือเกิดจาก
พ่อแม่ที่เป็นสัมมาทิฐิ สัมมาทิฐิคือชาวพุทธเราไง เกิดในลัทธิต่างๆ เขาก็ต้องเอา

ลูกหลานเข้าไปในลัทธิของเขา เขาก็ต้องพาลูกหลานเขาไปตามความเชื่อของเขา แล้วเราไปเกิดในสภาวะแบบนั้น

คูลี นางวิชาษาเป็นพระโศดาบัน เวลาแต่งไปอยู่กับพราหมณ์ เวลาพ่อกินข้าวอยู่ แล้วภิกษุบิดฑาตมา พระโศดาบันเฝ้าเห็นภิกษุก็อยากใส่บาตรมาก แต่แต่งงานไปในตระกูลมิจฉาภิภูติ เขาไม่ทำบุญ เขาไม่ทำบุญของเขา นะ ไปเถอะสมณะ เจริญนิมนต์ไปข้างหน้าก่อน พ่อกินของเก่าอยู่ นี่พ่อโกรธมาก กินของเก่าอยู่ นี่พระโศดาบันมีความเห็นแจ้งในกรรม กินของเก่าอยู่คือกินบุญเก่า แต่พ่อโกรธมากหาว่ากินอาหารเก่า หาว่ากินของบูดเสียใจ กินของเก่า จนมีปัญหาขึ้นมาจนเคลียร์ออกมาแล้วว่า นี่กินบุญเก่า จนพื่อนี้ นะเปลี่ยนจากศาสนา มานับถือศาสนาพุทธ

เพราะศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา เป็นศาสนาแห่งการรู้จริง สิ่งที่รู้จริงเกิดจากสัจจะความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่บรรลุธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นะ สาวก สาวกจะไม่มีศาสนานี้ถึงมีเป็นยุคเป็นคราวใด แล้วเราเกิดมาท่ามกลางยุคคราวที่ศาสนาเจริญรุ่งเรือง นะ เจริญรุ่งเรืองเพราะอะไร เพราะว่าสิ่งที่ประพฤติปฏิบัตินี้มันตามทันกันได้ คูลี เราเป็นผู้ใหญ่ เด็กนี้มันต้องโตเป็นผู้ใหญ่ทุกคน ถ้าไม่ตายซะก่อน

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราปฏิบัติจริงนะ มันต้องตามทันกัน แล้วตามทันกันนะ แล้วไปถึงจุดเดียวกัน ผู้ที่เดินมาข้างหน้าจะหลอกเราได้อย่างไร แล้วถ้าไปถึงจุดเดียวกัน นี่สิ่งนี้มันหลอกกันไม่ได้ไง มันเจริญที่นี่ ถ้าเจริญเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันตามทันกันได้ การศึกษาเรียนทันกันได้ ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเรามีอำนาจวาสนาเราจะตามทันได้ แคเราพยายามรักษาของเรา ถ้าจิตของเรา คูลี ขณะทีจิตมันสมุจเฉทปหาน แควินาทีเดียวนะ แต่ขณะที่เราสร้างสมขึ้นมาทุกขียากมาก

การสร้างสมนะ สร้างสติ สร้างสมาธิ แล้วฝึกฝนปัญญา ต้องฝึกฝนนะ ปัญญาเกิดเองไม่ได้ ถ้าเกิดมีสติ มีสมาธิ แล้วปัญญาจะเกิดขึ้นมาเอง ก็รอไปนะ เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า น้ำใสจะเห็นตัวปลา แล้วเราก็ทำให้จิตใสๆ กันนะ ทำสมาธิ แล้วก็รอตัวปลา น้ำใสจะเห็นตัวปลา นี่มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ว่า ในน้ำใสนั้นมันมีปลา น้ำใสๆ นี้จะมีปลา แต่พอเราออกน้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา เราไปตีความผิดใจ น้ำใสๆ คือจิตที่มันใสขนาดไหน มันสว่างขนาดไหน มันก็มีกิเลสอยู่นะ

แล้วเราต้องหาจำเลย เห็นว่าจำเลยที่มันอยู่ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม นี้ กิเลสมันอยู่ในความใสๆ นั้น เพราะจิตที่ใสขนาดไหน คุณติ เสื้อผ้าของเราซักสะอาดขนาดไหน มันก็คือสะอาด แล้วถ้าใช้อีกมันก็สกปรก จิตใสขนาดไหนมันก็เสื่อม จิตใสขนาดไหนมันก็ถดถอยออกมา เพราะอะไร เพราะพลังงาน คุณติ ความสว่างคู่กับความมืด ความใสคู่กับความดำพร้อย มันอยู่ไม่ได้หรอก

แต่ถ้าเป็นปัญญาใคร่ครวญเข้าไปแล้วชำระกิเลสขาดนะ มันเป็นธรรมชาติอันนั้น ถ้าจิตมันสะอาดแล้วจิตมันเป็นธรรมชาติแท้ๆ มันไม่มีใส ไม่มีสว่าง ไม่มีใดๆ ทั้งสิ้น มันมีของมันโดยธรรมชาติของมัน มีเพราะจิตมันสะอาดบริสุทธิ์เท่านั้น ถ้าจิตมันสะอาดบริสุทธิ์ มันมีอะไรจะครอบงำมันได้ละ ไม่มีสิ่งใดครอบงำจิตดวงนี้ได้เลย จิตดวงนี้พ้นออกไปจากกิเลส เกิดจากการกระทำ เกิดจากการหมั่นเพียรของเรา ถ้าเราไม่หมั่นเพียรเราทอดลอย เริ่มต้นเราก็อ่ดลอยแล้ว แล้วเราจะเอาอะไรไปชนะกิเลสละ

คุณติ ครูบาอาจารย์ของเรา ต่อสู้มา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สลบถึง ๓ หนนะ ไม่มีใครทำได้อุกฤษฏ์เท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่สร้างบุญญาธิการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สละมาขนาดนั้นนะ แล้วพวกเรานี้ สาวก สาวกะ คุณติ พระอรหันต์ต้องสร้างมา ๑ อสงไขย แล้วว่าเรานี้ยังไม่ได้สร้างกันมา เราเพิ่งเกิดมา แล้วเมื่อวานนี้ แล้วคุณติ เราเกิดมา คนที่เกิดมาอายุมากขนาดไหน ก็ผ่านชีวิตมามากขนาดนั้น คนที่เพิ่งเกิดมา ๑ ปี ๒ ปี ชีวิตเขาก็ได้แค่ปีเดียว เขาก็เพิ่งผ่านมาได้ ๓๐๐ กว่าวัน ถ้าปีเดียว ถ้าคน ๑๐ ปีละ ๒๐ ปี ๓๐ ปีละ มันผ่านชีวิตมาก็หมื่นก็พันวัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่มันเกิดมันตายมานี้ มันจะมีแค่ชาตินี้ชาติเดียวหรือ มันก็สร้างของมันมา ถ้าไม่สร้างมานะ จะไม่มีความสนใจอย่างนี้หรอก ถ้าไม่สร้างมานะ เราจะไม่มี ความสนใจของเรา แล้วเราไม่ชักนำกันมาอย่างนี้ คุณติ เราชักนำกันมา นี่คบบัณฑิตนะ อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญจ เสวนา เราไม่คบคนพาล เราคบบัณฑิต บัณฑิตแสวงหาอะไร แสวงหาสิ่งที่เป็นคุณธรรมไง นี่ผู้ดีใจ เดินตรอกเดินซอยไง เราจะไม่มีไปแข่งขันกับ

เขา โลกวิทยาศาสตร์เขาเดินถนนกัน เขาเดินด้วยเทคโนโลยี เพราะอะไร เพราะเขาใช้เงินซื้อไง กระดาษมันซื้อได้นะ

แล้วสิ่งนี้นะ นักวิทยาศาสตร์คิดแค่คนเดียวแล้วใช้กันทั้งโลกเลย แล้วสิ่งนี้เขามีเสมอกัน แล้วเขาก็ไปแข่งขันกัน แล้วมันใช้ในทางที่ดีมันก็เป็นประโยชน์ ถ้าใช้ทางคดทางโกง มันก็ทำลายกัน คุณติ ไอทีต่างๆ คุณติ เขาทำกันนะ สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ใหม่ ถ้าเป็นประโยชน์เราก็ติดต่อสื่อสารเท่านั้นเอง แต่เขาใช้ล่อลวง ใช้ไปเพื่อทุจริตของเขา นี่คือจักรอกเดินถนน ผู้ดีเดินตรอก เดินตรอก จิตใจมันดีขึ้นมา มันรักษาเราขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา เรามีคุณธรรมของเราขึ้นมา เรารักษาของเราขึ้นมา มันมีคุณธรรมไง

ถ้ามีคุณธรรม ทำแต่สิ่งที่ดีๆ สิ่งที่ดีๆ ดีของเรานะ ดีทั้งเหว ดีของเราไม่ต้องดีของใครเลย ถ้าดีเพื่อดีนะ ดีเพื่อให้คนอื่นยกย่อง ดีเพื่อให้คนอื่นยอมรับนั่นทุกข์แน่นอน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โลกธรรม ๘ นี้ไม่มีใครโดนเท่ากับ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขนาดที่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังโดนติฉินนินทา ทั้งๆ ที่มีฤทธิ์นะ คุณติ เวลารื้อสัตว์บนสัตว์นะ รื้อสัตว์บนสัตว์ที่ไหน รื้อสัตว์บนสัตว์ที่หัวใจ รื้อสัตว์บนสัตว์ไม่ใช่ไปช้อนเอาร่างกายมาหรอก

เพราะร่างกายมันเน่าเปื่อย ซาก คุณติ ซากของสัตว์มันขายเป็นอาหารได้นะ ซากของมนุษย์มีอะไร แล้วร่างกายมันเป็นซากเฉยๆ แต่ถ้ามันมีคุณวิเศษขึ้นมา ก็เพราะความรู้สึก เพราะหัวใจนั่น แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เล็งญาณ รื้อสัตว์บนสัตว์ที่นี้ คือให้มันมีความเห็นที่ถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ แล้วพยายามรื้อคันชาระกิเลส ความเร่าร้อนในหัวใจ ถ้ามันชำระความเร่าร้อนในหัวใจ แล้วเอาอะไรไปชนะมันล่ะ ถ้าเป็นสมาธิก็กดไว้เฉยๆ

ถ้าเป็นปัญญา ก็ใคร่ครวญกัน ปัญญาเป็นภวานามยปัญญา ถ้าเป็นปัญญาโลกียปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาของกิเลส ปัญญาภิเลสณะ การศึกษาวิชาการนี้เป็นปัญญาของกิเลสหมดเลย เพราะกิเลสตัวตนของเรามันพาใจ แล้วถ้าจิตสงบเข้ามา มันไม่มีตัวตน พอมันไม่มีตัวตนขึ้นมาเวลานั้นใช้ปัญญาออกไป มันเป็นปัญญาโดยธรรมชาติว่าไม่มีใครเข้าไปควบคุมมัน มันจะเกิดในการฝึกฝน ไม่มีใครคอยคุมแล้วฝึกฝนได้อย่างไร ฝึกฝนด้วยสติใจ ฝึกฝนด้วยการใคร่ครวญใจ ฝึกฝนขึ้นมาให้มันเป็น

เวลาจักรมันเคลื่อน นี่ธรรมจักรที่ว่าจักรมันเคลื่อน ธรรมจักร จักรที่มันเคลื่อนคือ ปัญญาที่มันอยู่ในมรรค มันมีปัญหาชอบ สติชอบ งานชอบ เพียรชอบ งานชอบ งานชอบ ในฝ่ายสมาธิ งานชอบของทุนก็รักษาทุน งานชอบของการทำการตลาด การระบายสินค้า งานชอบในการใช้ปัญญา มันก็เป็นปัญญาขึ้นมา ขึ้นของปัญญามันก็หมุนออกไป นี่มัน ฝึกฝนอย่างนี้ มันทำบ่อยครั้งเข้าบ่อยครั้งเข้า จนมีความชำนาญชำนาญ แล้วมีครูบาอาจารย์ ก็ปรึกษา

ถ้าเราใช้ใคร่ครวญเอง เรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราเชื่อว่าเราทำของเราได้ ถ้ามีสิ่งใดมันเป็นอุปสรรค เราจะต้องแก้ไขอยู่เป็นเวลานานๆ ถ้ามันเป็นคนที่มีความปัญญามันจะ ลุกคิดนะ คุณติ ขณะที่เขาเห็นใบไม้ตกจากขั้ว เขายังใช้เป็นประโยชน์ของเขาได้ คุณติ อากาศมันเปลี่ยนแปลง มันก็เป็นอนิจจัง ทุกอย่างมันเป็นไป สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับผู้มีสติมีปัญหาใคร่ครวญออกมา มันกระทบที่ใจนะ ถ้าใจเราพร้อม

คุณติ เวลาฟังเทศน์ พระอัสสชิบอกพระสารีบุตร ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้สาวไปหาเหตุ นั่น เป็นพระโศคาบันขึ้นมาเลย เพราะจิตมันพร้อมใจ เพราะพระสารีบุตรอยู่กับสัญชัย ศึกษามาหมดแล้วนะ สิ่งใดก็ไม่ใช่ สิ่งใดก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ หัวใจก็ไม่ใช่ มรรคผลก็ไม่ใช่ ก็ไม่ใช่กันอยู่อย่างนี้ แล้วมันมีหลัก มีเกณฑ์ เพราะปัญญามันหมุนอยู่ตลอดเวลา แล้วมีคนชี้หน้าที่เดียวทะเลเลย ทะลุดอกไปเลย เป็นพระโศคาบันขึ้นมาทันทีเลย

แล้วของเรานี้ เราใคร่ครวญของเรา ฝึกปัญญาขึ้นมา ถ้าปัญญาขึ้นมาเป็นภาวนามย ปัญญา นี่ธรรมจักร จักรอันนี้มันจะหมุนออกไปเรื่อยๆ หมุนออกไปนี่ฝึกฝนไปเรื่อยๆ เพราะอะไร เพราะเป็นเวไนยสัตว์ เราไม่ใช่ขিপปาภิญญา ขิปปาภิญญานี้ปัญญามันจะ ใคร่ครวญ มันจะเร็วขึ้นมามาก เหมือนเรามีทุนมาก เรามีความพร้อมมาก ทำอะไรมันจะ ประสบความสำเร็จ ถ้าเรามีทุนน้อย เรามีปัญญาน้อย เราทำของเรา ปัญญาน้อยนะ ปัญญา มาก คุณติดูพระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ฝนตก ๗ วันนับได้หมดว่าก็เม็ดเลย คุณติ คำนวณฝนตกเป็นเม็ดๆ ได้เท่าไร

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ตกเป็นกัปเป็นกัลป์ท่านนับได้หมดเลย นี่ปัญญามันได้ขนาดนั้นนะ ปัญญาผู้ที่สร้างสมมา แล้วสาวก สาวกจะ พระสารีบุตร

เป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา เป็นธรรมเสนาบดี มีปัญญามาก ใจ นับได้ขนาดนั้น แล้ว ปัญญาเราเกิดขึ้นมา เราฝึกฝนของเราขึ้นมา มันฝึกฝนขึ้นมาได้ มันก็เป็นภาวนามยปัญญา มันก็เป็นจักร มันก็เป็นความเคลื่อนออกไป

แล้วถ้ามันรวมตัว มันสมุจเฉทปหาน มรรคสามัคคี แม้แต่ธรรมจักรที่มันหมุนไป แล้วนี่มันเป็นมรรค ๘ แล้วมันรวมตัว ระหว่างมรรค มันเป็นเรื่องเดียวกัน เนื้อเดียวกัน มันก็ปล่อยว่างเฉยๆ เนื้อเดียวกันมันก็เป็นสิ่งเดียวกัน เวลาที่มันทำลายกันนะ มรรคมัน เป็นเนื้อเดียวกันหรือ มรรคมันเป็นจักรขึ้นมา แล้วมันเข้าไปทำลายกิเลส นี่สิ่งที่กิเลส ร้อนๆ นี่นะ โคนธรรมะเข้าไปทำลาย ทำลายกิเลสออกไปจากใจ

แล้วใจที่โคนมรรคญาณ โคนธรรมจักรทำลายไปแล้วนี้ มันเหลืออะไร เวลา มันคิดพิจารณา กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันปล่อยหมด แล้วจิตมันปล่อย อย่างไร ปล่อยแล้วเวลา มันพ้นออกมาจากกิเลสอย่างไร มันดั่งแขนขาคนนะ แล้ววิปัสสนา เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ดูติ ระหว่างกายจิตแยกออกไป กายกับจิตแยกออกจากกัน จิตมัน ปล่อยอย่างไร แล้วย้อนกลับขึ้นไปหาจำเลยในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม เป็นอสุภะ ขึ้นมา

มันจับอสุภะอย่างไร แล้วมันใคร่ครวญอย่างไร มันปล่อยออกมาอย่างไร นี่สิ่งนี้ มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้เพราะอะไร เพราะเรามันมีกิเลสไง เรามีกิเลสในหัวใจ แล้ว หัวใจนี้มันศึกษา มันฝึกฝนขึ้นมา เพราะธรรมมันเกิดที่ใจ ธรรมจักรก็เกิดที่ใจ ศีล สมาธิ ปัญญา เกิดจากใจทั้งหมด ใจนี้ตั้งแต่มันเร่ามันร้อน มัน โคนบีบคั้นอยู่ที่นี่ มันทุกข์มันยาก แล้วมันมีความเชื่อ มันพลิกขึ้นมา คนหนึ่งทุกข์ยากมาก ทำงานเสร็จขึ้นมาแล้ว คนๆ นั้น ก็มีความสุขมาก จิตที่มันทุกข์มาก มันก็โดนเบียดเบียนมาก มันก็โดนทำลายมาก

แล้วเวลาเราฝึกฝนขึ้นมา เราใช้ปัญญาขึ้นมา มันก็เป็นมรรคญาณขึ้นมาตลอด มัน ก็ทำลายกิเลสไปเรื่อยๆ ทำลายกิเลสไปเรื่อยๆ จากที่ทำได้เลยนะ ขณะที่คิดปัญญาก็ คิดไม่ได้ ทำสมาธิก็ทำไม่ได้ ถ้ามันตั้งขึ้นมาได้ สมาธิก็ทำได้ง่ายขึ้น เพราะมีทุนขึ้น มาแล้ว เวลาขึ้นของปัญญา ปัญญามันไม่มีขอบเขต ปัญญาที่กว้างขวาง ที่ละเอียดยขนาด ไหน มันจะซ่อนไขไปได้หมด เพราะกิเลสมันจะหลบ มันจะซ่อน ไปหลบซ่อนอยู่ในใจ อยู่ในหลับอยู่ในที่ต่างๆ ในใจ ปัญญามันจะฟาดฟันเข้าไปจนหมด

ถ้ามันไม่สะอาดขาดไม่ได้ ถ้าไม่เข้าไปทำลายทั้งหมด ถ้ากิเลสมันซ่อนอยู่ในหลับใหลมุมใจของจิต กิเลสมันขาดไม่ได้ เพราะมรรคไม่สามัคคี มันไม่ทำลายกัน มันไม่สมุจเฉตปหาน สมุจเฉตปหานมันพลิกหมดเลย จากขณะจิต จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน จากกัลยาณชนเป็นโศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล นี่มันพลิกอย่างไร มันทำอย่างไร มันรู้มันเห็นนะ แล้วมันเป็นอฐานะ ถ้าไม่รู้ไม่เห็นพูดไม่ได้ ไม่รู้ไม่เห็นสอนลูกศิษย์ไม่ได้

ถ้าสอนลูกศิษย์ไม่ได้ เวลาลูกศิษย์ถามปัญหาขึ้นมาเนี่ย จะเอาอะไรไปตอบเขา การตอบเขา น้ำบ่อทิพย์ใช้ไม่มีวันหมด มีปัญหาให้ถามมา ถ้าถามปัญหามา ระหว่างขั้นตอนไหน เรารู้หมด ขั้นตอนไหนที่ควรตักน้ำอย่างไร จะลงไปถึงก้นบ่ออย่างไร จากปากบ่อมีน้ำมากหรือมีน้ำน้อยขนาดไหน แล้วถึงก้นบ่อจะมีน้ำออกมาอีกไหม ใช้น้ำในก้นบ่อหมดแล้ว น้ำจะขึ้นมาอีกหรือเปล่า สิ่งนี้มันทำได้หมด แต่ถ้าเราไม่เป็นนะ บ่อก็หาไม่เจอ ภาชนะไปตักน้ำก็ไม่รู้จัก จะใช้อะไรไปตัก

นี่ธรรมไง ธรรมจักรที่หัวใจมันจะไปตักอย่างไร มันจะทำลายอย่างไร ทำลายกิเลสออกเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป กิเลสร้อนๆ นี่ทำออกไปจากใจได้นะ ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ โลกร้อนมันเป็นอย่างนี้ มันเป็นสิ่งที่มันเป็นไปแล้ว มันเป็นเพราะว่าคนเราเห็นแก่ตัว คนเราใช้กันโดยที่ไม่บันยะบันยัง แล้วโลกมันไม่เข้าใจ คิดว่าสิ่งนี้มันเป็นวิทยาศาสตร์ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ใช้ดำรงชีวิต แล้วใช้กันจนเหลือ เสร็จแล้วพอเห็นโทษขึ้นมา จะแก้ไขขึ้นมา มันก็เป็นสิ่งที่ว่ามันอยู่อย่างนั้นอยู่แล้ว จะแก้ไขกันอย่างไร โลกก็เป็นอย่างนี้ เพราะสิ่งนี้มันอยู่บนอวกาศ มันเป็นชั้นบรรยากาศที่จะเอาอะไรไปกำจัดมันไม่ได้

แต่ถ้ากิเลสของเรามันร้อนๆ นี่เราทำได้ เราสามารถทำลายกิเลสได้นะ เพราะกิเลสมันอยู่กับเรา ชั้นบรรยากาศมันอยู่เหนือการจัดการของเรา แต่กิเลสในหัวใจนี้มันอยู่ในอำนาจการจัดการของเราเนาะ อยู่ในอำนาจจัดการของเราที่มันอยู่ในหัวใจของเรา ด้วยมรรคญาณ ด้วยสติ ด้วยปัญญาของเรา ถ้าเรามีสติ มีปัญญาของเรา เรากลับมาที่นี้ สิ่งที่เป็นโลกเราก็ยอมรับ เราก็เข้าใจ เราต้องอยู่กับเขาเนาะ เรามีครอบครัว เรามีชาติ มีตระกูล แล้วลูกหลานเรานี้ก็จะต้องมาเจอสภาวะแบบนี้ มันก็เป็นกรรมของเขา แล้วเราจะรักษากันอย่างไร ใ้เรื่องนี้เรื่องของโลก เรื่องของโลกเราก็รับรู้ไว้ อยู่กับเขา

แต่เรื่องของหัวใจ เราต้องรีบกระทำ ถ้าสังคมมันยังร่มเย็นเป็นสุข มันมีโอกาส ประพฤติปฏิบัติดีนะ ถ้าสังคมมีความขัดแย้ง สังคมไม่สงบ เราจะปฏิบัติอย่างไร การ ประพฤติปฏิบัติของเรามันก็ไม่สะดวก ปัจจุบันนี้สังคมก็ดี ในสังคมของเรา ผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติ ผู้ที่มีศีลมีธรรมยังยกย่องกันอยู่ ผู้ที่ยังมีโอกาสได้เดินถนน ได้เดินตรอกบ้าง ถ้ามัน ถึงเวลาแล้ว ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะว่าเห็นแก่ตัว ทุกคนจะว่าเห็นแก่ตัว

เห็นแก่ตัวที่ไหน มาทรมาณกิเลสมันเห็นแก่ตัวหรือ ถ้าทรมาณกิเลสแล้วสังคมทุก คนเป็นคนดีหมด ประชาชนมีศีลมีธรรมหมด สังคมมันจะร่มเย็นเป็นสุขไหมล่ะ ใ้ฉันนี้ สังคมเขาเป็นอย่างนั้น มันเป็นความคิดของกิเลส แล้วเอากิเลสเป็นใหญ่ แล้วเวลา ประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา ก็ว่าสิ่งนั้นมันไม่สมควร สมควรไม่สมควรเราทำของเรานะ เรามีชีวิต เรามีหัวใจ เรามีสิทธิเสรีภาพเหมือนกัน ความมั่งหวัง ความละเอียดของใจ หยิบละเอียดนี้มันต่างกันตรงนี้

ถ้าใจมันหยาบๆ มันคิดได้แต่เรื่องหยาบๆ มันคิดแต่เรื่องสิ่งที่ขัดแย้งกัน แต่ถ้าใจ มันละเอียดขึ้นมาละ มันคิดแต่สิ่งที่ละเอียด สิ่งที่ส่งเสริมกัน นี่สัปปายะ หมูคณะเป็นสัป ปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ อากาศเป็นสัปปายะ สิ่งที่เป็นสัป ปายะ มันมาเป็นครั้งเป็นคราวนะ เพราะความเห็นใจ เพราะคนมันมีกิเลสใจ เพราะสิ่งนี้ มันเป็นอนิจจัง เพราะสิ่งนี้มันไม่แน่นอน

นี่โอกาสของเรามาแล้ว เราต้องรีบ เราทำของเราละ เดี่ยวโอกาสนี้มันจะเคลื่อน จากเราไป ถ้าโอกาสนี้มันจะเคลื่อนไป เราก็รอโอกาสใหม่ถ้ามันมีโอกาส ถ้าไม่มีโอกาส เราต้องมีโอกาสจากภายใน โอกาสจากภายใน คือ ในหัวใจของเรา เราต้องรักษาของเรา แล้วเราพยายามทำของเรา โอกาสเราต้องมี สิ่งของมันเกิดมาแล้ว สิ่งที่เป็นไปแล้ว มันก็ เป็นไปแล้ว สิ่งที่เป็นปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ สิ่งที่เป็นผลงานของเรามันเป็นอนาคต นี่คือ วิธีการ แล้วอนาคตคือเป้าหมายที่เราจะไปค้นคว้าอันนั้น แล้วเราจะประสบความสำเร็จ ถ้าเรามีสติ เรามีที่หมายของเรา เราอย่าประมาท เอวัง